

Gezinloos geweld

Een onderzoek naar de afweging van de internationaal vastgelegde rechten van kinderen op bescherming van het familieleven en bescherming tegen geweld in het nationale recht.

Masterscriptie Jeugdrecht

Juni 2020



**Universiteit
Leiden**
Rechtsgeleerdheid

Naam: J.P.D. Visser

Opleiding: Master Jeugdrecht

Datum: Juni 2020

Begeleider: S.C.G.A. Duivenvoorde

Trefwoorden: Kinderrechten, uithuisplaatsing, family life, geweld

Woordenaantal: 16.467

Pagina's (inclusief bijlagen): 73

INHOUDSOPGAVE

Lijst met afkortingen	5
Hoofdstuk 1: Inleiding en methode	6
1.1 Introductie	6
1.2 Maatschappelijke relevantie	7
1.3 Methode	8
1.3.1 Het internationale kader.....	8
1.3.2 Het wettelijk kader.....	9
1.3.3 Het jurisprudentieonderzoek.....	9
Hoofdstuk 2: Het internationale kader.....	11
2.1 Inleiding	11
2.2 Het EVRM	11
2.2.1 Inleiding.....	11
2.2.2 Rechten die voortvloeien uit het EVRM met betrekking tot de uithuisplaatsing	12
2.3 Het IVRK	18
2.3.1 Inleiding.....	18
2.3.2 Rechten die voortvloeien uit het IVRK met betrekking tot de uithuisplaatsing.	19
2.4 Overige opmerkingen over het EVRM en het IVRK.....	23
2.5 Conclusie en samengevoegde lijst van criteria	23
Hoofdstuk 3: De Nederlandse wet inzake de uithuisplaatsing	25
3.1 De uithuisplaatsing algemeen	25
3.2 De rechtvaardigingsgronden voor een uithuisplaatsing	26
3.3 De duur van de uithuisplaatsing.....	28
3.4 Overige relevante bepalingen omtrent de uithuisplaatsing	29
3.5 Conclusie	29
Hoofdstuk 4: Analyse van de Nederlandse rechtspraak.....	31
4.1 Inleiding	31
4.2 Methode	31
4.2.1 Zoekresultaten	31
4.2.2 Selectie en uitkomst.....	32
4.3 Toetsing aan de internationale criteria	34
4.3.1 Inleiding.....	34
4.3.2 De zaken waarin het EVRM en het IVRK expliciet naar voren komen	34
4.3.3 Het impliciet naar voren komen van de eisen van het EVRM en het IVRK	35
Hoofdstuk 5: Conclusie en aanbevelingen	47

5.1 Conclusie	47
5.2 Aanbevelingen	49
Literatuurlijst	51
General Comments	53
Jurisprudentielijst	54
EHRM.....	54
Nederlandse rechtspraak algemeen.....	56
Nederlandse rechtspraak die is gebruikt voor de analyse	56
Bijlage 1: Zoekresultaten.....	60
1.1 Uithuisplaatsing	60
1.2 1:265b BW	64
Bijlage 2: Genummerde lijst.....	67
Bijlage 3: Tabellen.....	70

Lijst met afkortingen

BW	Burgerlijk Wetboek
EHRM	Europees Hof voor de Rechten van de Mens
EVRM	Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden
GC	General Comment
GI	Gecertificeerde Instelling
GW	Grondwet
IVRK	Internationaal Verdrag inzake de bescherming van de rechten van het kind
Kinderrechtencomité	Comité voor de Rechten van het Kind
MvT	Memorie van Toelichting
RO	Wet op de rechterlijke organisatie
RvdK	Raad voor de Kinderbescherming
Stb.	Staatsblad
Trb.	Tractatenblad
VN	Verenigde Naties

Hoofdstuk 1: Inleiding en methode

1.1 Introductie

In een zaak die voor het gerechtshof Arnhem-Leeuwarden diende was een moeder van mening dat haar kind meermaals seksueel was misbruikt.¹ Er was geen objectief bewijs voor het seksueel misbruik, maar het kind werd door moeder wel belast met zorgen over dit vermeende seksueel misbruik. Er was bij het kind sprake van schoolverzuim, angsten, nachtmerries en herbelevingen. Hierom werd in eerste aanleg besloten het kind uit huis te plaatsen in een pleeggezin.

In hoger beroep werd vastgesteld dat het kind in het pleeggezin niet het zorgelijke gedrag liet zien wat ze bij moeder wel vertoonde. Uit de observatie van de contacten met moeder bleek dat zij tijdens de omgangsmomenten zaken besprak met het kind die niet pasten bij de leeftijd van het kind, daarbij suggestieve en sturende vragen stelde en daarmee het kind beïnvloedde en belastte. Moeder werd niet in staat geacht een opvoedingsklimaat te bieden waarin de continuïteit en veiligheid in de dagelijkse verzorging en opvoeding was gewaarborgd, waardoor de uithuisplaatsing voor de resterende duur van de machtiging noodzakelijk werd geacht door het hof.

In zaken als deze staat de rechter voor een moeilijke afweging. Het wordt in het algemeen in het belang van een kind geacht dat het bij zijn of haar ouders op groeit, maar het kind heeft ook belang bij een stabiel en veilig opvoedklimaat. Welke keuze maak je dan als rechter? Hecht je meer waarde aan het beschermen van het gezinsleven of probeer je het risico op een onveilige situatie voor het kind te beperken?

Uit artikel 3 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens en de fundamentele vrijheden (het EVRM) en de artikelen 6, 19 en 37 sub a van het Internationaal Verdrag inzake de bescherming van de rechten van het kind (IVRK) komt naar voren dat staten verplicht zijn haar inwoners te beschermen tegen foltering en geweld. Dit is relevant voor uithuisplaatsingszaken waarin het kind mishandeld of verwaarloosd wordt en kan een reden zijn om het kind uit huis te plaatsen. Uit artikel 8 EVRM en artikelen 9, 16 en 18 van het IVRK vloeit voort dat staten niet zomaar inbreuk mogen maken op het privé-, familie- en gezinsleven van het kind en dat het kind voor zover mogelijk moet opgroeien bij zijn of haar ouders. Nederland heeft zich bij deze verdragen aangesloten en de rechter dient rekening te houden met de regels die hieruit voortvloeien. Deze regels kunnen soms conflicterend zijn, zoals in de hierboven beschreven situatie waarin het recht van het kind

¹ Hof Arnhem-Leeuwarden 29 oktober 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:9412.

om bij zijn of haar eigen ouders op te groeien tegenover het recht om in een veilige en gezonde omgeving op te groeien staat.

In dit onderzoek staat de afweging tussen het recht van het kind op bescherming tegen geweld en het recht op bescherming van het gezinsleven centraal. De onderzoeksvraag luidt als volgt:

Hoe komt het recht van kinderen op bescherming en een veilige opvoeding enerzijds en het recht van kinderen op bescherming van hun family life anderzijds naar voren in de Nederlandse wet en jurisprudentie in zaken betreffende de uithuisplaatsing en in hoeverre voldoen de wet en de jurisprudentie aan de normen die omtrent deze belangen gesteld worden in het EVRM en het IVRK?

De deelvragen die bij deze onderzoeksvraag horen zijn:

1. Welke normen vloeien voort uit de artikelen van het EVRM en het IVRK betreffende het recht op bescherming en een veilige opvoeding en het recht op bescherming van het *family life* met betrekking tot de uithuisplaatsing van kinderen?
2. Welke Nederlandse regels zijn van toepassing op de uithuisplaatsing van kinderen?
3. Hoe zijn de normen die voortvloeien uit het EVRM en het IVRK die zien op de uithuisplaatsing van kinderen terug te zien in de Nederlandse rechtspraak?
4. Voldoen de Nederlandse wet en rechtspraak inzake de uithuisplaatsing aan de uiteengezette normen van het EVRM en het IVRK?

In hoofdstuk 2 worden de relevante regels die voortvloeien uit het EVRM en het IVRK besproken. Daarna wordt in hoofdstuk 3 ingegaan op de regels uit de nationale wet die gelden voor de uithuisplaatsing van een kind. De nationale wet wordt getoetst aan de eisen van het EVRM en het IVRK. In hoofdstuk 4 wordt de Nederlandse rechtspraak geanalyseerd en getoetst aan het EVRM en het IVRK. De conclusie volgt in hoofdstuk 5.

1.2 Maatschappelijke relevantie

Dit onderzoek ziet op de normen die in het internationale kader naar voren komen en de toepassing daarvan in het Nederlandse rechtssysteem. De toets die in dit onderzoek wordt gedaan kan relevant zijn voor nieuwe inzichten voor de toepassing van het Nederlandse recht of tot kritiek leiden op bestaande wetsartikelen en jurisprudentie. Uithuisplaatsingszaken komen veelvuldig voor in Nederland en maken een grote inbreuk op het gezinsleven van de betrokkenen. Het is daarom van belang dat er kritisch wordt gekeken naar de toepassing van

deze kinderschermingsmaatregel en het onderliggende fundament. Internationale verdragen als het EVRM en het IVRK hebben een grote invloed op de Nederlandse rechtspraak en wetgeving. Een analyse die georiënteerd is op de regels die uit deze verdragen voortvloeien kan daarom leiden tot een aangepaste (en misschien wel verbeterde) visie op het huidige recht.

1.3 Methode

1.3.1 Het internationale kader

Het internationale kader waaraan getoetst wordt bestaat uit de relevante normen die voortvloeien uit het EVRM en het IVRK. Met het in werking treden van de Wet van 12 maart 2014 tot wijziging van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek, het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, de Wet op de jeugdzorg en de Pleegkinderenwet in verband met herziening van de maatregelen van kinderscherming (Wet Herziening Kinderbeschermingsmaatregelen)² op 1 januari 2015 zijn de maatregelen van kinderscherming aangepast.³ In de inleiding van de Memorie van Toelichting (MvT) bij deze wet wordt gesproken over de conflicterende belangen waar in de jeugdbescherming tegenaan gelopen wordt, bijvoorbeeld door de rechten die beschermd worden door het EVRM en de minimumvoorwaarden voor een voorspoedige ontwikkeling van het kind die naar voren komen in het IVRK.⁴ Deze twee verdragen zijn zeer relevant voor de toetsing van de rechterlijke uitspraken aan het internationale kader. Vanwege de beperkte schaal van dit onderzoek wordt ervoor gekozen om alleen een analyse te maken van de relevante normen die uit deze twee verdragen komen en worden andere internationale verdragen niet meegenomen. Bij de analyse van de rechtspraak van het EHRM wordt gebruik gemaakt van de relevante uitspraken die in de literatuur naar voren komen over de uithuisplaatsing. Voor de interpretatie van de normen van het IVRK wordt gebruik gemaakt van de General Comments (GC's) die zien op de artikelen die relevant zijn voor uithuisplaatsingszaken. Op basis van deze gegevens worden een aantal criteria geformuleerd waar de nationale wetgeving en rechtspraak aan moeten voldoen.

² *Stb.* 2014, 130.

³ Bruning, Liefwaard & Vlaardingerbroek 2017, p. 335.

⁴ Kamerstukken II 2008/2009, 32 015, nr. 3, p. 2.

1.3.2 Het wettelijk kader

In het hoofdstuk over de nationale wetgeving wordt ingegaan op de wetgeving die van toepassing is op de uithuisplaatsing. Voor de uitleg van deze bepalingen wordt gebruik gemaakt van de MvT bij de betreffende wetsartikelen en de literatuur die over deze artikelen geschreven is. Vervolgens wordt getoetst of deze wetgeving voldoet aan de criteria die uit het EVRM en het IVRK voortvloeien. In de wettelijke bepaling die ziet op de gronden voor een uithuisplaatsing, artikel 1:265b lid 1 van het Burgerlijk Wetboek (BW), komen twee gronden naar voren. De grond die ziet op een uithuisplaatsing vanwege de noodzakelijkheid van een onderzoek naar de geestelijke of lichamelijke gesteldheid van de minderjarige komt in Nederland bijna niet voor. Gebleken is dat deze grond in de periode waar het onderzoek op ziet niet is gebruikt als grond voor een uithuisplaatsing. Daarom wordt in dit onderzoek alleen aandacht besteed aan de andere grond voor uithuisplaatsing, waar in paragraaf 3.2 nader op wordt ingegaan.

1.3.3 Het jurisprudentieonderzoek

Voor het jurisprudentieonderzoek wordt gebruik gemaakt van de database van de website van de rechtspraak.⁵ Alleen de uitspraken van de gerechtshoven worden in dit onderzoek gebruikt. De reden hiervoor is dat de ervaring leert dat de gerechtshoven, als laatste rechterlijke instanties die de feiten toetsen, haar uitspraken beter motiveren dan de rechtbanken. Hierdoor wordt een beter inzicht gegeven in de relevante overwegingen van de rechters, waardoor de uitspraken van de gerechtshoven beter geanalyseerd kunnen worden dan de uitspraken van de rechtbanken.

De uitspraken worden geanalyseerd op de motivering van de gerechtshoven. De argumenten die worden gebruikt worden getoetst aan de eisen die voortvloeien uit het internationale kader. Hierbij wordt niet alleen gekeken naar de vraag of de normen ook expliciet worden genoemd, maar ook of de eisen uit het internationale kader impliciet naar voren komen. Hierbij dient wel te worden vermeld dat het gerechtshof niet alle overwegingen ook daadwerkelijk in de beschikking plaatst. Het zogenoemde ‘geheim van de raadkamer’ van artikel 7 lid 3 van de Wet op de rechterlijke organisatie (RO) verplicht rechters, griffiers en anderen tot geheimhouding over wat er in de raadkamer over een zaak is geuit. Dat bepaalde overwegingen niet voorkomen in de beschikking betekent niet dat deze niet aan de orde zijn gekomen in de besluitvorming. Daarnaast gebruikt het gerechtshof

⁵ <www.rechtspraak.nl>.

in sommige arresten ook zinnen als *‘Evenals de rechtbank en op dezelfde gronden als de rechtbank, die het hof na eigen afweging en waardering overneemt en tot de zijne maakt, is het hof van oordeel dat voldaan is aan de hiervoor vermelde wettelijke vereisten van artikel 1:265b BW.*⁶ Doordat er veelal geen inzage mogelijk is van de uitspraak in eerste aanleg kunnen de overwegingen van de rechtbank niet worden opgezocht. Daarom kunnen overwegingen die het gerechtshof overneemt niet worden geanalyseerd in het kader van dit onderzoek.

Het onderzoek betreft de uitspraken van de gerechtshoven in de periode van 1 september 2019 tot en met 31 oktober 2019. Deze periode is gekozen om een actuele analyse te kunnen maken van de uitspraken van de gerechtshoven. Een langere periode zou de beschikbare ruimte van dit onderzoek overschrijden en ten koste gaan van de inhoud. Vanwege het feit dat zaken soms enige weken of maanden na datum van de uitspraak gepubliceerd worden op de website van de rechtspraak, is ervoor gekozen om de periode waaruit de uitspraken geanalyseerd worden enkele maanden voor de aanvang van het onderzoek te laten zijn. Hier moet ook bij vermeld worden dat niet alle uitspraken die gewezen worden gepubliceerd worden op de site van de rechtspraak en dit onderzoek daarom geen volledig beeld kan geven over de jurisprudentie in het gekozen tijdvak.⁷ Ten slotte dient opgemerkt te worden dat het gekozen tijdvak te klein is om een alomvattende analyse van de rechtspraak te kunnen geven. Dit onderzoek dient daarom alleen als een inventarisatie en geeft geen volledig beeld van de inhoud van de gerechtelijke uitspraken.

⁶ Zie bijvoorbeeld Hof ‘s-Hertogenbosch 5 september 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:3293.

⁷ Zie het ‘Besluit selectiecriteria uitsprakendatabank Rechtspraak.nl 2012’ voor de publicatiecriteria die de site hanteert.

Hoofdstuk 2: Het internationale kader

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk zal het internationaal juridisch kader geschetst worden dat van belang is voor het onderzoek. In paragraaf 2.2 wordt het EVRM besproken en in paragraaf 2.3 het IVRK. In paragraaf 2.4 volgen nog enkele overige opmerkingen over het EVRM en het IVRK en in paragraaf 2.5 volgt een conclusie.

2.2 Het EVRM

2.2.1 Inleiding

Het EVRM is op 4 november 1950 opgesteld en Nederland is bij dit verdrag aangesloten.⁸ Dit betekent dat Nederland zich moet houden aan de bepalingen uit dit verdrag conform artikel 93 en 94 van de Grondwet (GW). Voor het EVRM geldt dat er in de literatuur in het algemeen van uit wordt gegaan dat de rechten die voortvloeien uit het verdrag rechtstreekse werking hebben.⁹ Voor de rechten die besproken worden in dit hoofdstuk (artikel 3 en 8) geldt dat deze rechtstreekse werking hebben en in rechterlijke procedures kunnen worden ingeroepen door partijen.¹⁰

Het EVRM heeft een hof dat toetst of de lidstaten zich aan de bepalingen van het EVRM houden, het Europees hof voor de Rechten van de Mens (EHRM). Burgers kunnen een klacht indienen bij het EHRM indien zij van mening zijn dat hun rechten zijn geschonden. Hiervoor moeten wel alle nationale procedures zijn uitgeput (artikel 34 jo. 35 EVRM). Staten zijn gebonden aan de uitspraken waarbij zij partij zijn (artikel 46 lid 1 EVRM). Deze uitspraken hebben vanwege de rechtszekerheid waarmee het EHRM rekening dient te houden ook betekenis voor vergelijkbare gevallen in de toekomst. De verdragsstaten dienen daarom de jurisprudentie van het EHRM in acht te nemen zodat zij de verplichtingen die voortvloeien uit het verdrag naleven.¹¹ Het EVRM en de rechten en verplichtingen die hieruit voortvloeien hebben daarom een grote invloed op de Nederlandse rechtspraak.¹²

⁸ *Trb.* 1951, 154, p. 32-33.

⁹ Vlemminx 2013, p. 66 – 71 ; Belinfante & de Reede 2012, p. 251 ; Chébtí 2014, p. 105.

¹⁰ Chébtí 2014, p. 91.

¹¹ Schild 2012, p. 31.

¹² Gerards & Fleuren 2013, p. 19 en 20.

2.2.2 Rechten die voortvloeien uit het EVRM met betrekking tot de uithuisplaatsing

Artikel 3 EVRM: recht op bescherming tegen geweld

Artikel 3 van het EVRM stelt dat ieder mens het recht heeft om niet onderworpen te worden aan foltering, onmenselijke of vernederende behandelingen of bestraffingen. Naast de negatieve verplichting van staten om zelf geen inbreuk te maken op de rechten uit dit artikel vloeit hier ook de positieve verplichting uit voort om maatregelen te nemen om te voorkomen dat mensen hieraan worden onderworpen door anderen, de zogeheten *preventieplicht*.¹³ Staten hebben een *margin of appreciation*, wat betekent dat ze tot in een bepaalde mate zelf invulling mogen geven aan de verplichtingen die het artikel met zich meebrengt.¹⁴ De *margin of appreciation* verschilt per mensenrecht en is groter voor de positieve verplichtingen dan voor de negatieve verplichtingen. Dat betekent dat het EHRM staten vrijer laat bij de invulling van de positieve verplichtingen en de toets hiervan minder intens is.¹⁵ Het betekent echter niet dat staten niet moeten voldoen aan de minimale beschermingseisen die het EVRM met zich meebrengt.¹⁶

Voor bescherming tegen geweld onder artikel 3 EVRM is een *minimum level of severity* vereist, wat betekent dat er een minimum niveau van intensiteit van het geweld moet zijn wil er sprake zijn van geweld in de zin van artikel 3 EVRM. Wanneer hieraan voldaan is kan niet in algemene zin worden gezegd. De beoordeling van de *minimum level of severity* is relatief en hangt af van de kenmerken van de behandeling (zoals de duur hiervan, de intensiteit, de gevolgen voor het slachtoffer en de kenmerken van het slachtoffer).¹⁷

Staten dienen maatregelen te nemen die mensen effectief beschermen tegen alle vormen van geweld en het EHRM noemt hierbij in het bijzonder kinderen en andere kwetsbare personen.¹⁸ Het EHRM heeft in het verleden streng getoetst op de inbreuk op het familieleven (wat in de paragrafen hierna aan de orde komt) en in de uitspraken lag de nadruk op het onthouden van inmenging in het familieleven. In de loop der jaren is er meer aandacht gekomen voor de positieve verplichting van staten om kinderen te beschermen tegen geweld, waarvoor de inmenging in het familieleven noodzakelijk kan zijn.¹⁹ Om te voldoen aan de

¹³ De Jong 2017, p. 95 en 96.

¹⁴ Jak & Vermont 2007, p. 125.

¹⁵ Lavrysen 2016, p. 152 en 153 ; EHRM 3 februari 2009, ECLI:CE:ECHR:2009:0203JUD003127605 (*Women on Waves e.a. t. Portugal*), par. 40.

¹⁶ Lavrysen 2016, p. 153.

¹⁷ EHRM 11 juli 2006, ECLI:NL:XX:2006:AY9133, m.nt. Piet Hein van Kempen (*Jalloh t. Duitsland*), par. 67.

¹⁸ EHRM 26 november 2002, ECLI:CE:ECHR:2002:1126JUD003321896 (*E. e.a. t. het Verenigd Koninkrijk*), par. 88.

¹⁹ Bruning 2003, p. 632 – 633.

‘zware positieve verplichting’ van artikel 3 EVRM om kinderen binnen de gezinsfeer te beschermen tegen verwaarlozing en mishandeling, moet worden gekeken in hoeverre de staat begeleiding heeft geboden en in hoeverre de onmenselijke of vernederende behandeling voorzien en voorkomen of gestopt had kunnen worden.²⁰

Het is van belang om te toetsen in hoeverre de staat zich heeft ingespannen om de kinderen bescherming te bieden.²¹ Dit is een tweeledige toets. Allereerst moet worden vastgesteld of de lokale autoriteit had moeten weten dat de kinderen bedreigd werden met verwaarlozing of mishandeling. Indien de lokale autoriteit inderdaad van het misbruik van de kinderen had moeten weten, wordt gekeken of de redelijkerwijs te verwachten stappen zijn ondernomen om het geweld (verder) te voorkomen.²² Zijn deze stappen niet ondernomen, dan vormt dit een schending van artikel 3 EVRM.²³ Hiervoor hoeft niet bewezen te worden dat indien de autoriteiten beter hadden gehandeld, het misbruik niet had plaats gevonden. Het is voldoende dat wordt aangetoond dat te verwachten was dat redelijkerwijs te ondernemen stappen van de hulpverleningsinstanties zouden hebben geleid tot voorkoming of beperking van het risico en de schade die door de kinderen is geleden.²⁴

Het EHRM legt de staat dus een positieve verplichting op om alles te doen wat redelijkerwijs kan worden gevraagd om kinderen die binnen het gezin aan geweld worden onderworpen te beschermen. Deze verplichting gaat echter niet zo ver dat dit ten koste moet gaan van het recht op respect voor het gezinsleven van ouders en kind.²⁵ Per individueel geval moet worden beoordeeld in hoeverre de overheid had moeten ingrijpen in het gezinsleven en in hoeverre het gezinsleven nog vorm had kunnen worden gegeven.²⁶ In de volgende paragrafen wordt op het recht op bescherming van het gezinsleven ingegaan.

Artikel 8 EVRM: recht op bescherming van het privé-, familie- en gezinsleven

Een belangrijk artikel uit het EVRM voor de uithuisplaatsing is artikel 8 EVRM. In lid 1 hiervan staat dat iedereen het recht heeft op respect voor zijn privé leven, zijn familie- en gezinsleven (*family life*), zijn woning en zijn correspondentie. Naast de primaire negatieve

²⁰ Bruning 2003, p. 634 – 635.

²¹ Bruning 2003, p. 636.

²² Bruning 2003, p. 637 ; EHRM 26 november 2002, ECLI:CE:ECHR:2002:1126JUD003321896 (*E. e.a. t. het Verenigd Koninkrijk*), par. 92.

²³ EHRM 26 november 2002, ECLI:CE:ECHR:2002:1126JUD003321896 (*E. e.a. t. het Verenigd Koninkrijk*), par. 96 – 101.

²⁴ Bruning 2003, p. 637 ; EHRM 26 november 2002, ECLI:CE:ECHR:2002:1126JUD003321896 (*E. e.a. t. het Verenigd Koninkrijk*), par. 99.

²⁵ EHRM 10 oktober 2002, ECLI:CE:ECHR:2002:1010JUD003871997 (*D.P. & J.C. t. het Verenigd Koninkrijk*), par. 113.

²⁶ Bruning 2003, p. 639.

verplichting dat staten zich moeten onthouden van ongerechtvaardigde inbreuken op dit artikel brengt dit artikel ook positieve verplichtingen met zich mee, zoals het nemen van maatregelen om handelingen van burgers te beperken of reguleren zodat het recht op respect van privéleven tussen mensen onderling niet wordt geschonden.²⁷ Dit betekent dat de staat in bepaalde gevallen *verplicht* kan zijn om in te grijpen in de privé- of gezinssfeer van mensen om de rechten van haar burgers te beschermen. De uithuisplaatsing van een kind is hier een voorbeeld van. Om voor het kind een gezonde en veilige leefomgeving te verzekeren, moet een inbreuk worden gemaakt op de familiesfeer van het kind en de andere familieleden.

Uit lid 2 van artikel 8 EVRM blijkt dat de publieke autoriteiten geen inbreuk mogen maken op het recht van lid 1, behalve als dit in overeenstemming is met de wet en dit noodzakelijk is in een democratische samenleving voor de belangen van nationale veiligheid, openbare veiligheid of het economisch welzijn van het land, het voorkomen van wanordelijkheden en strafbare feiten, de bescherming van de gezondheid of de goede zeden of voor de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen. Het tweede lid bestaat dus uit drie cumulatieve voorwaarden om een inbreuk op het eerste lid te rechtvaardigen: de beperking moet een wettelijke basis hebben, de beperking moet een legitiem doel dienen (een van de doelen genoemd in het tweede lid) en de beperking moet noodzakelijk zijn in een democratische samenleving.²⁸ Alleen als aan alle drie van deze voorwaarden zijn voldaan kan een inbreuk op het eerste lid gerechtvaardigd zijn.

A. De betekenis van family life

Voordat wordt ingegaan op de rechtvaardiging van een inbreuk op artikel 8 lid 1 EVRM moet eerst worden ingegaan op de vraag wanneer er sprake is van een inbreuk op dit lid. Daarvoor is het van belang om te weten wanneer er sprake is van family life en wanneer op het recht op respect voor family life inbreuk wordt gemaakt.

Wat er onder family life begrepen moet worden komt uitvoerig naar voren in de rechtspraak van het EHRM. Van belang daarbij is dat family life kan ontstaan op veel manieren en dat er niet een standaardtype voor bestaat.²⁹ De vraag of er sprake is van family life in de zin van artikel 8 EVRM gaat om de feitelijke vraag of er in de praktijk een

²⁷ EHRM 26 maart 1985, ECLI:CE:ECHR:1985:0326JUD000897880 (*X. & Y. t. Nederland*), par. 23 ; Nollkaemper 2011, p. 291.

²⁸ De Jong 2017, p. 146 en 147.

²⁹ Vlaardingerbroek 2014, p. 12.

persoonlijke band tussen de personen in kwestie is.³⁰ In beginsel wordt er van uit gegaan dat er tussen de biologische moeder en het kind sprake is van family life.³¹ Tussen de biologische, niet-gehuwde vader van het kind en het kind kan ook sprake zijn van family life indien er een potentiële band tussen vader en kind kan ontstaan of al ontstaan is. Relevante factoren daarbij zijn de aard van de relatie tussen de ouders en of de vader heeft laten zien dat hij betrokken is bij het kind (zowel voor als na de geboorte van het kind).³² Tussen het kind en zijn of haar pleegouders kan na verloop van tijd ook sprake zijn van family life.³³

Indien wordt vastgesteld dat er sprake is van family life tussen personen dient rekening gehouden te worden met de rechten die voortvloeien uit artikel 8 EVRM en mag hier niet zomaar een inbreuk op worden gemaakt.³⁴ De uithuisplaatsing kan erg ingrijpend zijn voor de familie van het kind dat uit huis geplaatst wordt en voor het kind zelf. Het wederzijds genieten van elkaars aanwezigheid van ouder en kind is een fundamenteel element van family life en maatregelen die dit hinderen of beperken zijn een inbreuk op het recht op respect voor het family life van artikel 8 EVRM.³⁵ De uithuisplaatsing maakt dus een inbreuk op het recht op respect voor family life. Hierom moet de uithuisplaatsing voldoen aan de drie cumulatieve eisen die in artikel 8 lid 2 EVRM zijn opgesomd. De uithuisplaatsing moet een wettelijke basis hebben, de uithuisplaatsing moet een legitiem doel dienen (een van de doelen genoemd in het tweede lid) en de uithuisplaatsing moet noodzakelijk zijn in een democratische samenleving. Op de derde voorwaarde wordt hierna ingegaan.

B. Uithuisplaatsing als noodzakelijke maatregel

Een van de gevolgen die de bescherming van artikel 8 EVRM met zich meebrengt is dat de uithuisplaatsing noodzakelijk moet zijn in een democratische samenleving. Hierin ligt besloten dat de uithuisplaatsing moet voldoen aan de eisen van proportionaliteit en subsidiariteit. De subsidiariteitseis houdt in dat de uithuisplaatsing moet worden toegepast als een uiterst middel³⁶, er moet eerst gekeken worden of eventuele minder ingrijpende

³⁰ EHRM 27 april 2001, ECLI:CE:ECHR:2001:0712JUD002570294 (*K. & T. t. Finland*), par. 150.

³¹ Vlaardingebroek 2014, p. 12 ; EHRM 13 juni 1979, ECLI:CE:ECHR:1979:0613JUD000683374, m.nt. E.A. Alkema (*Marckx t. België*), par. 31.

³² EHRM 1 juni 2004, ECLI:CE:ECHR:2004:0601JUD004558299 (*L. t. Nederland*), par. 36

³³ EHRM 9 april 2019, ECLI:CE:ECHR:2019:0409JUD007293110 (*V.D. e.a. t. Rusland*), par. 91.

³⁴ Angius 2015, p. 54 ; EHRM 13 juni 1979, ECLI:CE:ECHR:1979:0613JUD000683374, m.nt. E.A. Alkema (*Marckx t. België*), par. 31.

³⁵ EHRM 27 april 2001, ECLI:CE:ECHR:2001:0712JUD002570294 (*K. & T. t. Finland*), par. 151.

³⁶ EHRM 22 maart 2018, ECLI:CE:ECHR:2018:0322JUD006812514 (*Wetjen e.a. t. Duitsland*), par. 84 ; Bruning, Liefwaard & Vlaardingebroek 2017, p. 345.

maatregelen mogelijk zijn (zoals bijvoorbeeld alleen een ondertoezichtstelling zonder uithuisplaatsing).³⁷

De proportionaliteit brengt met zich mee dat de maatregel zo licht mogelijk moet zijn.³⁸ Het belang van het kind brengt met zich mee dat de banden van het kind met zijn of haar familie zoveel mogelijk moeten worden behouden.³⁹ Dit betekent dat ouders en kinderen zo min mogelijk van elkaar worden gescheiden en dat contact tussen ouder en kind zo min mogelijk wordt beperkt. Het bevorderen van het contact tussen ouder en kind valt zelfs onder de positieve verplichtingen van de staat.⁴⁰ Daarbij geldt wel dat indien het contact de belangen van het kind schaadt, staten een eerlijk evenwicht moeten vinden tussen de belangen van de ouders en die van het kind. Bij het maken van zo'n afweging dienen (afhankelijk van de aard en de ernst van de belangen van het kind) de belangen van het kind boven die van de ouders te worden geplaatst.⁴¹

Het EHRM is van mening dat het primaire doel van een kindbeschermingsmaatregel moet zijn om de ouders en het kind zo spoedig mogelijk te herenigen. Dit wordt ook wel het 'herenigingsdoel' genoemd.⁴² Het herenigingsdoel heeft als onderliggend idee dat het in het algemeen het meest in het belang van het kind wordt geacht om het kind bij zijn of haar ouders op te laten groeien.⁴³ Ook brengt dit met zich mee dat als de uithuisplaatsing niet langer nodig is, deze zou moeten worden opgeheven zodra de omstandigheden dit toelaten.⁴⁴ Volgens recente rechtspraak van het EHRM blijft het een leidend beginsel dat staten de verplichting hebben om families niet te scheiden. Indien dit wel gebeurt moet er zo spoedig mogelijk gewerkt worden aan terugplaatsing. In de tussentijd moeten staten alle maatregelen nemen om te zorgen dat de band tussen ouders en kind zo min mogelijk beschadigd wordt.⁴⁵

³⁷ EHRM 6 juli 2010, ECLI:CE:ECHR:2010:0706JUD004161507 (*Neulinger & Shuruk t. Zwitserland*), par. 136.

³⁸ Bruning 2016, p. 346.

³⁹ EHRM 6 juli 2010, ECLI:CE:ECHR:2010:0706JUD004161507 (*Neulinger & Shuruk t. Zwitserland*), par. 136.

⁴⁰ Angius 2015, p. 56 ; EHRM 22 juni 1989, ECLI:CE:ECHR:1989:0622JUD001137385 (*Eriksson t. Zweden*), par. 71.

⁴¹ EHRM 27 november 1992, ECLI:CE:ECHR:1992:1127JUD001344187 (*Olsson t. Zweden (no.2)*), par. 90.

⁴² Forder 2003, p. 24 ; Bruning, Liefwaard & Vlaardingerbroek 2017, p. 346.

⁴³ EHRM 19 september 2000, ECLI:CE:ECHR:2000:0919JUD004003198 (*Gnahore t. Frankrijk*), par. 59 ; Forder 2003, p. 25.

⁴⁴ EHRM 7 augustus 1996, ECLI:CE:ECHR:1996:0807JUD001738390 (*Johansen t. Noorwegen*), par. 78 ; Forder 2003, p. 24.

⁴⁵ EHRM 10 september 2019, ECLI:CE:ECHR:2019:0910JUD003728313, m.nt. M.R. Bruning (*Strand Lobben e.a. t. Noorwegen*), par. 205 – 207.

C. De belangen van het kind

Naast de eerder genoemde belangen bestaat ook het belang van het kind op een duidelijk toekomstperspectief en continuïteit in de opvoeding. Kinderen hebben behoefte aan een vaste plek waar ze zich kunnen ontplooien. Het kan mogelijk zijn dat de kinderen al zo lang ergens anders verblijven dat het niet in hun belang is om de kinderen weer terug te plaatsen.

Het EHRM stapte rond de jaren 90 over van de opvatting dat kindbeschermingsmaatregelen altijd tijdelijk dienen te zijn naar een gematigdere opvatting, namelijk dat het kind ook een belang heeft bij een zekere continuïteit en stabiliteit in de opvoeding.⁴⁶ Het EHRM geeft zelfs aan dat als het kind lang genoeg bij een pleeggezin heeft gewoond, het belang van het kind om de situatie niet te wijzigen boven het belang op hereniging moet worden geplaatst.⁴⁷ Zoals eerder genoemd kan tussen het kind en zijn of haar pleegouders ook family life ontstaan, dat dan beschermd wordt onder artikel 8 EVRM.⁴⁸ Het gaat er in elke zaak volgens het EHRM om dat de staat kijkt naar de belangen die op dat moment relevant zijn en dat er een eerlijk evenwicht wordt gemaakt tussen de belangen, maar dat de belangen van het kind van cruciaal belang zijn.⁴⁹ Bij de beslissing of een (langer) verblijf in een pleeggezin noodzakelijk is spelen de volgende factoren een rol: de veiligheid van de leefomgeving bij de biologische ouders, de behoefte aan stabiliteit van het kind, de mogelijkheden van het kind op een positieve ontwikkeling, hoe lang het kind in het pleeggezin verblijft en de banden die het met de pleegouders heeft opgebouwd, de banden die het kind nog heeft met zijn of haar ouders en de mening van het kind.⁵⁰

⁴⁶ Angius 2015, p. 57.

⁴⁷ EHRM 27 april 2001, ECLI:CE:ECHR:2001:0712JUD002570294 (*K. & T. t. Finland*), par. 155.

⁴⁸ EHRM 9 april 2019, ECLI:CE:ECHR:2019:0409JUD007293110 (*V.D. e.a. t. Rusland*), par. 91.

⁴⁹ EHRM 27 april 2001, ECLI:CE:ECHR:2001:0712JUD002570294 (*K. & T. t. Finland*), par. 154.

⁵⁰ Angius 2015, p. 59.

2.3 Het IVRK

2.3.1 Inleiding

Nederland heeft het IVRK op 24 november 1994 goedgekeurd⁵¹ en het is op 8 maart 1995 in Nederland in werking getreden.⁵² De doorwerking van het IVRK is gecompliceerder dan die van het EVRM en dat heeft verschillende oorzaken. Een van de redenen is dat de rechterlijke macht in Nederland niet eensgezind is over de rechtstreekse werking van de bepalingen uit het IVRK. De verdragsluitende partijen hebben zich hier niet expliciet over uitgelaten en Nederland heeft ook geen voorbehouden met die strekking gemaakt.⁵³

Vaak gaat de Nederlandse rechter niet in op de vraag of de bepalingen van het IVRK rechtstreeks werken. Rechters toetsen wel aan een bepaling of de rechter gebruikt deze op een andere wijze in de beslissing (bijvoorbeeld door het verdragsconform uitleggen van wettelijke bepalingen).⁵⁴ Uit de jurisprudentieonderzoeken die in de loop der jaren zijn gedaan naar de invloed van het IVRK op de Nederlandse rechtspraak blijkt wel dat het IVRK in toenemende mate wordt gebruikt om nationale bepalingen, normen en beginselen te interpreteren.⁵⁵ De onzekerheid over de rechtstreekse werking van de bepalingen kan leiden tot rechtsonzekerheid, maar kan ook de schijn opwekking dat het willekeurig is wanneer de rechter het IVRK toe past.⁵⁶ Voor dit onderzoek volstaat het om te zeggen dat de rechter in ieder geval rekening dient te houden met de bepalingen uit het IVRK door ze ofwel rechtstreeks toe te passen ofwel door de Nederlandse wet ‘verdragsconform’ te interpreteren.⁵⁷

Voor de controle op de naleving van het IVRK is een Comité voor de Rechten van het kind (Kinderrechtencomité) in het leven geroepen (artikel 43 lid 1 IVRK). Staten moeten eens per vijf jaar aan dit Kinderrechtencomité rapporteren over de vooruitgang van de kinderrechten in de lidstaat (artikel 44 lid 1 IVRK). Ook andere organen, zoals NGO’s, kunnen rapporten opsturen die gaan over de naleving van het verdrag (artikel 45 aanhef en sub a IVRK).⁵⁸ Op basis van de gegevens die het Kinderrechtencomité krijgt stellen zij een verslag op met suggesties en aanbevelingen aan de staat om de naleving van het verdrag te verbeteren (artikel 45 aanhef en sub d IVRK). Daarnaast stelt het Kinderrechtencomité

⁵¹ *Stb.* 1994, 862.

⁵² Dertig dagen na overhandiging van de akte van bekrachtiging overeenkomstig artikel 49 lid 2 IVRK ; Ruitenbergh 2003, p. 25.

⁵³ Pulles 2011, p. 231.

⁵⁴ Van Emmerink 2005, p. 714; Pulles 2011, p. 231 – 232.

⁵⁵ Liefwaard & Doek 2015, p. 83.

⁵⁶ Pulles 2014, p. 9.

⁵⁷ Pulles 2013, p. 112.

⁵⁸ Kinderrechtenboekje Defence for Children 2017, p. 41.

zogenoemde *General Comments* (GC's) op om de bepalingen van het verdrag nader te concretiseren en uit te leggen.⁵⁹ Zoals de naam doet vermoeden zijn deze GC's niet gericht aan een staat, maar zijn het algemene opmerkingen gericht aan alle lidstaten.

Het derde facultatieve protocol dat op 14 april 2014 in werking is getreden geeft minderjarigen en hun vertegenwoordigers de mogelijkheid om zelf een klacht in te dienen bij het Kinderrechtencomité over een vermoedelijke schending van bepalingen uit het verdrag. Dit protocol heeft Nederland echter niet geratificeerd, waardoor er in Nederland geen mogelijkheid is om een individuele klacht neer te leggen bij het Kinderrechtencomité. De naleving van het verdrag kan daarom in Nederland niet per individueel geval worden getoetst zoals bij het EVRM wel mogelijk is.

Het verschil in methoden om de nakoming te verzekeren, de relatief korte tijd die het IVRK geldig is in Nederland (in vergelijking met het EVRM) en het gebrek aan individuele toetsing van het verdrag in Nederland zorgen ervoor dat het IVRK minder is 'ingeburgerd' in de Nederlandse rechtspraak dan het EVRM.⁶⁰ Desalniettemin heeft het IVRK wel degelijk invloed op de Nederlandse rechtspraak en wordt daarom bij dit onderzoek betrokken.

2.3.2 Rechten die voortvloeien uit het IVRK met betrekking tot de uithuisplaatsing

Artikel 3 lid 1 IVRK: het belang van het kind

Aan de betekenis van artikel 3 lid 1 IVRK heeft het Kinderrechtencomité heel GC 14 gewijd. In het belang van dit onderzoek is het echter niet nodig om de betekenis van dit artikel volledig te behandelen. Daarom wordt volstaan met een korte indicatie van de betekenis van dit artikel in de volgende paragrafen.

In artikel 3 lid 1 IVRK wordt bepaald dat bij alle maatregelen betreffende kinderen de belangen van het kind een eerste overweging moeten zijn. Volgens het Kinderrechtencomité is deze bepaling een van de 'kernbepalingen' van het IVRK. Het moet door staten worden gezien als een *general principle*, een van de algemene beginselen die de grondslag vormen van het IVRK.⁶¹ Dit brengt met zich mee dat dit artikel gebruikt moet worden om alle andere belangen en rechten die in het IVRK naar voren komen mee te interpreteren en implementeren.⁶² Volgens het Kinderrechtencomité is het 'belang van het

⁵⁹ Limbeek 2019, p. 32 ; Pulles 2014, p. 4.

⁶⁰ Pulles 2014, p. 6 – 8.

⁶¹ GC 5, par. 12.

⁶² GC 14, par. 1.

kind' een driedelig concept: het belang van het kind is een materieel recht, een fundamenteel interpretatiebeginsel en een procedureel voorschrift.

Het belang van het kind als materieel recht betekent dat een kind zich hierop moet kunnen beroepen voor de rechter omdat het direct zou moeten doorwerken in de Nederlandse rechtsorde.

Het fundamentele interpretatiebeginsel brengt met zich mee dat indien een wettelijke bepaling voor meerdere interpretaties vatbaar is, de interpretatie moet worden gekozen die het belang van het kind het beste dient.

Het belang van het kind is ook een procedureel voorschrift, want de bepaling van artikel 3 lid 1 IVRK verplicht staten om bij elke procedure die kinderen betreft het belang van het kind mee te laten wegen, zodat dit de besluitvorming beïnvloedt. Dit vereist dus specifieke procedurele waarborgen die de staat moet treffen.⁶³

Deze drie onderdelen van de bepaling betekenen ook dat het 'belang van het kind' niet in absolute zin is vast te leggen. Er moet per individueel geval gekeken worden hoe het belang van het kind geïnterpreteerd moet worden in het licht van de specifieke omstandigheden van het kind en wat het belang van het kind voor de zaak betekent.⁶⁴ Voor de uithuisplaatsing kan deze uitwerking van artikel 3 lid 1 IVRK dus van zeer groot belang zijn. De rechter dient eerst te kijken naar het belang van het kind en daarna pas naar de belangen van ouders en anderen. Ook voor de interpretatie van wettelijke bepalingen van de uithuisplaatsing kan dit artikel relevant zijn.

Artikelen 6, 19 en 37 sub a IVRK: recht op leven en bescherming tegen geweld

Artikel 6 van het IVRK bevat de verplichting voor staten om te erkennen dat ieder kind het inherente recht op leven heeft (lid 1). In lid 2 staat dat zij in de ruimst mogelijke mate de mogelijkheden tot overleven en de ontwikkeling van het kind moeten waarborgen.

Artikel 19 IVRK verplicht staten om alle passende maatregelen te nemen om kinderen te beschermen tegen alle vormen van geweld terwijl het kind onder de hoede is van de ouders of anderen die de zorg voor het kind hebben.⁶⁵ Artikel 37 sub a IVRK stelt dat staten verplicht zijn te waarborgen dat geen enkel kind wordt onderworpen aan foltering of aan een andere wrede, onmenselijke of ontorende behandeling of bestraffing (vergelijkbaar met de tekst van artikel 3 EVRM).

⁶³ GC 14, par. 6 ; Liefwaard 2016, p. 29 en 30.

⁶⁴ GC 14, par 32 ; Liefwaard 2016, p. 30.

⁶⁵ Kinderrechtenboekje Defence for Children 2017, p. 20 en 21.

Wat er onder geweld valt is uitgebreid beschreven in GC 13. In het kader van dit onderzoek is het van belang om hierover te vermelden dat het IVRK in vergelijking met artikel 3 van het EVRM een brede definitie van geweld hanteert. Het Kinderrechtencomité benadrukt dat de term *violence* die gekozen is geenszins zo mag worden geïnterpreteerd dat deze de gevolgen van niet-fysieke, onopzettelijke vormen van geweld of de noodzaak om dit aan te pakken minimaliseert.⁶⁶ Psychologische- of emotionele verwaarlozing van het kind door de verzorger(s) van het kind kan hier bijvoorbeeld ook onder vallen.⁶⁷ Over de samenhang tussen artikel 6 en 19 IVRK zegt het Kinderrechtencomité dat het recht op bescherming tegen geweld niet alleen in termen van het recht op ‘leven’ en ‘overleven’ moet worden benaderd, maar ook in het kader van het recht op ontwikkeling. Dit recht op ontwikkeling moet op de breedst mogelijke manier worden geïnterpreteerd als een alomvattend concept dat de fysieke-, mentale-, spirituele-, morele-, psychologische- en sociale ontwikkeling van het kind behelst.⁶⁸ De bescherming van de ontwikkeling van het kind kan een reden zijn om een kind uit huis te plaatsen.

Artikelen 9, 16 en 18 IVRK: recht op het opgroeien bij de ouders

Artikel 9 van het IVRK verplicht lidstaten om te waarborgen dat een kind niet wordt gescheiden van zijn ouders, tenzij de scheiding noodzakelijk is in het belang van het kind en volgens vastgestelde procedures wordt uitgevoerd. Wanneer zij toch van elkaar gescheiden worden hebben zij recht op regelmatig contact zolang dit niet tegen het belang van het kind in gaat (lid 3).⁶⁹ Artikel 16 IVRK bepaalt onder andere dat geen enkel kind onderworpen mag worden aan willekeurige of onrechtmatige inmenging in zijn of haar privé- of gezinsleven (lid 1) en dat het kind recht heeft op bescherming door de wet tegen zodanige inmenging of aantasting (lid 2).

Deze twee bepalingen zijn voor dit onderzoek van soortgelijk belang. Ze bevatten namelijk in uithuisplaatsingszaken allebei een eis dat een scheiding van het kind met de ouders een wettelijke grond heeft. Artikel 9 bevat ook nog een noodzakelijkheidseis indien er wel wordt overgegaan tot scheiding van kind en ouder. De artikelen zijn vergelijkbaar met die van het EVRM.

⁶⁶ GC 13, par. 4.

⁶⁷ GC 13, par. 20.

⁶⁸ GC 13, par. 62.

⁶⁹ Kinderrechtenboekje Defence for Children 2017, p. 16 en 17.

Volgens artikel 18 IVRK moeten lidstaten alles doen wat in hun vermogen ligt om te verzekeren dat beide ouders de primaire verantwoordelijkheid dragen voor de opvoeding en de ontwikkeling van het kind (lid 1). Om de rechten voor het kind uit het IVRK te waarborgen en te bevorderen moeten lidstaten ouders passende bijstand bieden bij de verzorging en opvoeding van hun kind (lid 2).⁷⁰

Deze drie artikelen worden door het Kinderrechtencomité in GC 14 geïnterpreteerd vanuit het licht van artikel 3 lid 1 IVRK. Vanwege de impact van het scheiden van kinderen van hun ouders moet dit alleen als laatste redmiddel worden toegepast, zoals wanneer het kind direct gevaar loopt. Er moeten geen andere, minder schadelijke mogelijkheden zijn om het kind te beschermen en voordat tot scheiding van kind en ouders wordt overgegaan moet de staat de ouders helpen hun ouderlijke verantwoordelijkheden op zich te nemen.⁷¹ Scheiding mag alleen worden overwogen in zaken waarbij de noodzakelijke hulp door staten aan ouders is gegeven om de familie bij elkaar te houden, maar dit niet effectief genoeg is om het risico op verwaarlozing of achterlating van het kind of het risico voor de veiligheid van het kind te vermijden.⁷² Indien er tot scheiding wordt overgegaan moeten de banden van het kind met de ouders en andere familie zoveel mogelijk worden behouden, tenzij dit in strijd is met het belang van het kind.⁷³ Het Kinderrechtencomité is van mening dat de gezamenlijke ouderlijke verantwoordelijkheid in het algemeen in het belang van het kind is, maar dat in beslissingen omtrent ouderlijke verantwoordelijkheden het belang van het kind het enige criterium moet zijn. Een rechter die in een dergelijke zaak beslist moet daarbij wel rekening houden met het recht van het kind om de relatie met zijn of haar ouders te behouden, samen met andere elementen die relevant zijn voor de zaak.⁷⁴

Voor uithuisplaatsingszaken kan dit van groot belang zijn. Waar het EHRM aan het belang van het kind in dergelijke zaken een bijzondere betekenis geeft, maar dit belang afgewogen moet worden tegen de andere belangen (zoals die van de ouders), gaat het Kinderrechtencomité een stap verder en is zij van mening dat het belang van het kind in deze zaken het enige criterium moet zijn voor de beslissing om een kind wel of niet van de ouders te scheiden.

⁷⁰ Kinderrechtenboekje Defence for Children 2017, p. 20 en 21.

⁷¹ GC 14, par. 61.

⁷² GC 14, par. 63.

⁷³ GC 14, par. 65.

⁷⁴ GC 14, par. 67.

2.4 Overige opmerkingen over het EVRM en het IVRK

Het EVRM en het IVRK werken allebei anders door in het Nederlandse rechtsstelsel. Er is wel enige overlap tussen de beginselen die naar voren komen in de verdragen. Dit komt niet alleen doordat de tekst van de bepalingen overeen komt (zoals in artikel 16 IVRK en artikel 8 EVRM of in artikel 37 sub a IVRK en artikel 3 EVRM), maar ook doordat het EHRM voor de uitleg van de artikelen van het EVRM gebruik maakt van de andere mensenrechtenverdragen, waaronder het IVRK. In de zaak *Neulinger & Shuruk t. Zwitserland* stelde het EHRM bijvoorbeeld dat er brede consensus is over het idee dat in alle beslissingen betreffende kinderen hun belang een eerste overweging moet zijn.⁷⁵ In deze zaak wordt voor het belang van het kind ook expliciet verwezen naar artikel 3 lid 1 van het IVRK.⁷⁶ Ook in andere zaken wordt het belang van het kind van artikel 3 lid 1 IVRK genoemd.⁷⁷ Dit zorgt ervoor dat de rechten die in verschillende verdragen naar voren komen wat betreft de uitwerking meer op elkaar gaan lijken.

2.5 Conclusie en samengevoegde lijst van criteria

Het EVRM en het IVRK zijn twee belangrijke verdragen voor de Nederlandse rechtspraak, zeker op het gebied van uithuisplaatsingszaken. De verdragen vertonen voor uithuisplaatsingszaken veel overeenkomsten, onder andere doordat de inzichten en implicaties van het ene verdrag gebruikt worden in de toepassing van het andere verdrag. De criteria die uit beide verdragen naar voren komen in uithuisplaatsingszaken vertonen dan ook veel overeenkomsten, maar er zijn ook verschillen. Zo hanteert het IVRK bijvoorbeeld een zeer lage ondergrens voor wat onder ‘geweld’ valt in vergelijking met het EVRM en moet het belang van het kind in uithuisplaatsingszaken de ‘enige overweging’ zijn, terwijl het EVRM het belang van het kind ‘slechts’ een leidende overweging dient te zijn. Voor de beoordeling of de Nederlandse wet en rechtspraak inzake uithuisplaatsingszaken voldoet aan de eisen van beide verdragen dienen de volgende vragen positief te worden beantwoord:

1. Heeft de uithuisplaatsing een wettelijke grondslag?
2. Is de uithuisplaatsing bedoeld om het kind te beschermen?
3. Wordt de uithuisplaatsing toegepast als een laatste redmiddel?

⁷⁵ EHRM 6 juli 2010, ECLI:CE:ECHR:2010:0706JUD004161507 (*Neulinger & Shuruk t. Zwitserland*), par. 135.

⁷⁶ EHRM 6 juli 2010, ECLI:CE:ECHR:2010:0706JUD004161507 (*Neulinger & Shuruk t. Zwitserland*), par. 50.

⁷⁷ Zie bijvoorbeeld EHRM 8 juli 2003, ECLI:CE:ECHR:2003:0708JUD003094396 (*Sahin t. Duitsland*), par. 39 – 41.

4. Is de uithuisplaatsing in beginsel gericht op een zo spoedig mogelijke terugplaatsing bij de ouders van het kind?
5. Worden de banden tussen kind en ouder zo min mogelijk beschadigd bij de uithuisplaatsing?
6. Is bij de beslissing tot uit huis plaatsing het belang van het kind de enige of een leidende overweging?

Hoofdstuk 3: De Nederlandse wet inzake de uithuisplaatsing

3.1 De uithuisplaatsing algemeen

Het is allereerst van belang om het nationale recht inzake de uithuisplaatsing duidelijk voor ogen te hebben voordat er overgegaan kan worden tot een toetsing van de rechtspraak omtrent de uithuisplaatsing. De wet dient zelf ook te voldoen aan de eisen van het EVRM en het IVRK. In dit hoofdstuk wordt de Nederlandse wetgeving omtrent de uithuisplaatsing uitgelegd en getoetst aan de criteria die in paragraaf 2.5 zijn genoemd.

De uithuisplaatsing is een kindbeschermingsmaatregel en deze maatregel wordt geregeld vanaf artikel 1:265a tot en met artikel 1:265k BW. Uit artikel 1:265a BW blijkt dat de uithuisplaatsing van kinderen gedurende de dag en de nacht alleen kan geschieden als hiervoor een machtiging tot uithuisplaatsing is verleend door de kinderrechter. De plaatsing van een kind in een dagopvangcentrum gebeurt dus niet met een machtiging uithuisplaatsing.⁷⁸ De uithuisplaatsing kan worden uitgevoerd in bijvoorbeeld een pleeggezin, een gezinshuis, een residentiële voorziening of een accommodatie voor gesloten jeugdhulp.⁷⁹ In de MvT bij de Wet Herziening Kinderbeschermingsmaatregelen⁸⁰ staat dat het uitgangspunt is dat indien kinderen niet (meer) bij hun ouders kunnen wonen, het de voorkeur heeft dat zij in een pleeggezin worden geplaatst.⁸¹

In artikel 1:265b BW staat dat de machtiging verleend kan worden aan de Gecertificeerde Instelling (GI) die belast is met de uitvoering van de ondertoezichtstelling op het verzoek van deze GI (lid 1), of op verzoek van de raad voor de kindbescherming (RvdK) of het openbaar ministerie (lid 2). Hieruit blijkt dat het voor het verlenen van een machtiging uithuisplaatsing van een kind vereist is dat het kind ook onder toezicht is gesteld.⁸² De GI moet met de ondertoezichtstelling de ouder(s) zelf de verantwoordelijkheid voor de opvoeding zo veel mogelijk laten dragen (artikel 1:262 lid 1 tweede volzin BW). Het doel is om de ouder(s) zo snel mogelijk weer zorg te laten dragen voor de opvoeding van de kinderen, zoals blijkt uit artikel 1:261 lid 1 BW.⁸³ Hierin staat dat indien de grond voor de ondertoezichtstelling niet meer aanwezig is, de ondertoezichtstelling door de rechter kan worden beëindigd. De ondertoezichtstelling kan daarom in principe ook niet worden gebruikt om de uithuisplaatsing te verlengen als de GI niet (meer) werkt aan de

⁷⁸ Bruning, Liefwaard & Vlaardingerbroek 2017, p. 423.

⁷⁹ Bruning, Liefwaard & Vlaardingerbroek 2017, p. 422.

⁸⁰ *Stb.* 2014, 130.

⁸¹ Kamerstukken II 2008-2009, 32015, nr. 3, p. 5.

⁸² Bruning, Liefwaard & Vlaardingerbroek 2017, p. 422.

⁸³ Bruning, Liefwaard & Vlaardingerbroek 2017, p. 410.

terugplaatsing van het kind bij zijn of haar ouders.⁸⁴ Het herenigingsdoel dat door het EHRM is vastgesteld komt hierin naar voren: er moet worden gewerkt aan een oplossing voor de problemen van ouders zodat het kind zo spoedig mogelijk terug kan. De uithuisplaatsing is niet bedoeld als permanente oplossing voor de problemen van het gezin. Het tijdelijke karakter van de uithuisplaatsing blijkt ook uit de duur van de uithuisplaatsing, die in paragraaf 3.3 aan bod komt.

3.2 De rechtvaardigingsgronden voor een uithuisplaatsing

In artikel 1:265b lid 1 BW staan de twee mogelijke gronden voor de uithuisplaatsing. Deze moet:

- a. Noodzakelijk zijn in het belang van de verzorging en opvoeding van de minderjarige, of
- b. Deze moet noodzakelijk zijn tot onderzoek van diens geestelijke of lichamelijke gesteldheid.

De tweede grond wordt zeer weinig toegepast in de Nederlandse rechtspraak. In het kader van dit onderzoek wordt hier dan ook geen aandacht aan besteed.

De eis van subsidiariteit staat niet expliciet genoemd in het wettelijk kader van de uithuisplaatsing maar deze vloeit voort uit de noodzakelijkheidseis die in de rechtvaardigingsgrond voor een uithuisplaatsing genoemd wordt. Met deze noodzakelijkheidseis wordt voldaan aan de eis van noodzakelijkheid die in zowel het EVRM als het IVRK naar voren komen. Het beleid is dat de uithuisplaatsing zeer restrictief wordt gebruikt (lees: als laatste redmiddel) en dat eerst wordt gekeken naar andere mogelijkheden voordat wordt overgegaan tot uithuisplaatsing (bijvoorbeeld met intensieve hulp).⁸⁵

De wetgever had met de herziening van de kindbeschermingsmaatregelen volgens de MvT voor ogen dat gewaarborgd wordt dat het kind opgroeit in een opvoedings- en leefsituatie waarin hij of zij zich op een gezonde en evenwichtige wijze kan ontwikkelen.⁸⁶ Hierbij wordt vermeld dat het gaat om alle aspecten van de ontwikkeling van een kind tot volwassene: de fysieke-, psychische-, emotionele- en morele ontwikkeling van het kind. Daarbij geldt wel dat ouders de eerste verantwoordelijkheid dragen voor de opvoeding en de overheid hierin dus zo min mogelijk moet ingrijpen. Deze vrijheid van ouders staat volgens de wetgever naast de plicht van de staat om kinderen te beschermen tegen aantasting van hun lichamelijke- en geestelijke integriteit, waaronder kindermishandeling. Artikel 19 IVRK

⁸⁴ Bruning, Liefwaard & Vlaardingerbroek 2017, p. 426.

⁸⁵ Richtlijnen Jeugdhulp, onderbouwing uithuisplaatsing, p. 74.

⁸⁶ Kamerstukken II 2008-2009, 32015, nr. 3, p. 7 en 8.

wordt hierbij genoemd. De wetgever noemt in de MvT bij de Wet Herziening Kinderbeschermingsmaatregelen⁸⁷ ook expliciet de bepalingen van het EVRM die hiervoor besproken zijn:

*Hierbij gaat het uiteraard ook om de rechten van de kinderen zelf, namelijk het recht op lichamelijke en geestelijke integriteit, zoals bijvoorbeeld vastgelegd in de artikelen 3 (verbod op vernederende behandeling) en 8 (recht op privéleven) van het EVRM.*⁸⁸

In de MvT komen de invloeden van het IVRK en het EVRM duidelijk naar voren. De wetgever noemt enkele relevante bepalingen uit deze verdragen in de MvT, maar deze moeten natuurlijk ook naar voren komen in de wettelijke bepalingen zelf.

In de grond van artikel 1:265b lid 1 BW wordt expliciet de eis genoemd dat de uithuisplaatsing noodzakelijk moet zijn in het belang van de verzorging en opvoeding van het kind. De uithuisplaatsing heeft als doel om de gezondheid en de rechten en vrijheden van het kind, die onder andere naar voren komen in het EVRM en het IVRK, te beschermen.⁸⁹ Hieruit blijkt dat een zekere belangenafweging gemaakt kan worden door de rechter waarbij de uithuisplaatsing alleen dient te worden toegewezen indien deze in het belang van de verzorging en opvoeding van het kind is. De criteria die in het vorige hoofdstuk uit het EVRM en het IVRK naar voren komen (zoals het belang van het kind op bescherming tegen geweld) worden hier niet expliciet in genoemd, maar hieruit blijkt wel dat de rechter moet kijken naar de belangen van het kind inzake zijn of haar verzorging en opvoeding. Voor uithuisplaatsingszaken schrijft het IVRK voor dat het belang van het kind de enige overweging dient te zijn en het EVRM schrijft voor dat aan het belang van het kind een bijzondere waarde moet worden gehecht. Uit de formulering van de grond van artikel 1:265b lid 1 BW kan niet direct worden afgeleid dat het belang van het kind als enige overweging moet worden toegepast, maar de uithuisplaatsing mag wel alleen worden opgelegd als deze noodzakelijk in het belang van het kind is. Uit deze bewoording en uit de doelen genoemd in de MvT volgt dat de uithuisplaatsing vooral toegepast moet worden om de belangen van het kind op een gezonde en veilige opgroeiomgeving te verzekeren en dat de belangen van het kind leidend moeten zijn in het bepalen of een kind uit huis geplaatst dient te worden of niet. De bepaling voldoet dus aan de eis van het EVRM dat het belang van het kind een belangrijke overweging is, maar niet aan de eis van het IVRK dat het belang van het kind de enige overweging dient te zijn.

⁸⁷ *Stb.* 2014, 130.

⁸⁸ Kamerstukken II 2008-2009, 32015, nr. 3, p. 8.

⁸⁹ Kamerstukken II 2008-2009, 32015, nr. 3, p. 7 en 8.

3.3 De duur van de uithuisplaatsing

De machtiging uithuisplaatsing duurt maximaal een jaar, maar kan op verzoek van de GI door de rechter telkens met een jaar worden verlengd (artikel 1:265c lid 1 en 2 BW). De GI kan de uithuisplaatsing wel eerder beëindigen als niet meer aan een van de gronden voor de machtiging uithuisplaatsing van artikel 1:265b lid 1 BW is voldaan en het belang van de minderjarige zich niet tegen de beëindiging verzet (artikel 1:265d lid 1 BW). De met het gezag belaste ouder, de minderjarige van twaalf jaar of ouder, of een ander die de minderjarige opvoedt alsof het een gezinslid is kunnen op grond van gewijzigde omstandigheden verzoeken om de uithuisplaatsing te beëindigen, te verkorten of af te zien van een wijziging van de verblijfplaats van de minderjarige (artikel 1:265d lid 2 BW). Op verzoek van deze zelfde partijen kan ook de kinderrechter de machtiging tot uithuisplaatsing geheel of gedeeltelijk intrekken of inkorten (artikel 1:265d lid 4 BW). De jaarlijkse toetsing door de rechter en de mogelijkheid om te verzoeken de uithuisplaatsing in te korten zijn middelen om ervoor te zorgen dat de ondertoezichtstelling met uithuisplaatsing niet langer doorloopt dan nodig is. Hiermee voldoet de Nederlandse wet ook aan de eis dat de uithuisplaatsing gericht moet zijn op een spoedige terugplaatsing. Dit is in overeenstemming met de proportionaliteitseis die uit de verdragen voortvloeit.

Als de ondertoezichtstelling met uithuisplaatsing twee jaar of langer heeft geduurd moet het verzoek van de GI tot verlenging van de ondertoezichtstelling met uithuisplaatsing gepaard gaan met een advies van de RvdK met betrekking tot de verlenging van de ondertoezichtstelling (artikel 1:265k lid 3 BW). De RvdK onderzoekt of de maatregel van ondertoezichtstelling met uithuisplaatsing nog de meest geschikte maatregel is voor het kind en of er niet om een verdergaande maatregel moet worden verzocht.⁹⁰ Zo'n verdergaande maatregel is de maatregel van gezagsbeëindiging, waarbij ouders helemaal geen gezag meer kunnen uitoefenen over hun kind. Doordat gekeken wordt of de uithuisplaatsing nog wel de aangewezen maatregel is en of er niet nog een verdergaande maatregel nodig is, wordt voldaan aan de eis dat uithuisplaatsing niet langer doorloopt dan strikt noodzakelijk is. Daarnaast kan de gezagsbeëindiging bijdragen aan de stabiliteit en continuïteit in de opvoeding van het kind, doordat de kans dat het kind terug naar zijn of haar ouders gaat wordt weggenomen.

⁹⁰ Bruning, Liefwaard & Vlaardingerbroek 2017, p. 427.

3.4 Overige relevante bepalingen omtrent de uithuisplaatsing

Met betrekking tot het contact tussen ouders en kind tijdens de uithuisplaatsing zijn de artikelen 1:265f en 1:265g BW relevant. Uit artikel 1:265f BW volgt dat de GI de contacten tussen ouder en kind kan beperken voor zover dit noodzakelijk is in verband met de uithuisplaatsing van de minderjarige. Uit artikel 1:265g lid 1 BW volgt dat de kinderrechter op verzoek van de GI een verdeling van de zorg- en opvoedingstaken of een regeling omtrent de uitoefening van het recht op omgang kan vaststellen of wijzigen voor zover dit noodzakelijk is in het belang van de minderjarige. Uit lid 2 blijkt dat, indien de omstandigheden nadien zijn gewijzigd, de ouders, omgangsgerechtigden of het kind van 12 jaar of ouder de rechter kunnen verzoeken om deze beslissing te wijzigen. De ouder of het kind moet dan dus zelf een verzoek doen aan de rechter om te zorgen dat de contactmomenten blijven bestaan. Dit is niet in lijn met de positieve verplichting dat staten zelf er alles aan moeten doen om te zorgen dat de banden tussen ouder en kind zo min mogelijk beschadigen en dat er zoveel mogelijk contact blijft tussen ouder en kind.

3.5 Conclusie

Uit de voorgaande paragraaf blijkt dat de Nederlandse wet voldoet aan een aantal van de criteria die naar voren komen uit het EVRM en het IVRK die samengevat zijn in paragraaf 2.5. De uithuisplaatsing heeft een wettelijke grondslag, dient in beginsel een legitiem doel, moet volgens de wet worden toegepast als laatste redmiddel en is gericht op een zo spoedig mogelijke terugplaatsing van het kind bij de ouders. De uithuisplaatsing moet noodzakelijk zijn in het belang van de verzorging en opvoeding van de minderjarige, waarbij bescherming tegen geweld een grote rol speelt, maar de mate van inbreuk op het *family life* van het kind zo min mogelijk is. Aan criteria één, twee, drie en vier van paragraaf 2.5 is zodoende voldaan.

Wat betreft eis nummer vijf dat de band tussen ouder en kind zo min mogelijk beschadigd wordt zijn de volgende overwegingen van belang. Het voorkomen van schade aan de band tussen ouder en kind die wordt veroorzaakt door de duur van de uithuisplaatsing wordt beperkt doordat de uithuisplaatsing zo kort mogelijk moet zijn. Tijdens de uithuisplaatsing dient echter ook zoveel mogelijk te worden gedaan om te voorkomen dat de band van het kind met zijn of haar ouders wordt beschadigd. De negatieve verplichting dat de GI in beginsel alleen het contact tussen ouders en kind mag beperken indien dit noodzakelijk is voor de uithuisplaatsing voldoet maar deels aan de verplichting van criterium vijf. Dat de uithuisplaatsing de band tussen ouder en kind zo min mogelijk mag beschadigen

brengt ook een positieve verplichting met zich mee.⁹¹ In de wet wordt echter geen verplichting aan de GI of een andere instantie opgelegd om de band zoveel mogelijk te bevorderen of te beschermen. Het verplicht stellen van een uitgebreide omgangs- of contactregeling tussen ouder en kind, indien dit niet schadelijk is in het belang van het kind, of een algemene bepaling dat de uithuisplaatsing de banden tussen ouder en kind zo min mogelijk schaden kan gevolg geven aan deze positieve verplichting die volgt uit de verdragen. Aan de eis dat de uithuisplaatsing de banden tussen kind en ouder zo min mogelijk beschadigen wordt in de wet daarom niet voldaan.

Criterium zes eist dat bij de beslissing om wel of niet tot een (verlenging van de) machtiging tot uithuisplaatsing over te gaan het belang van het kind de enige overweging mag zijn volgens het IVRK en de leidende overweging moet zijn volgens het EVRM. De Nederlandse wet geeft in uithuisplaatsingszaken de ruimte om een belangenafweging te maken. Uit de rechtsgrond voor de uithuisplaatsing en de MvT bij de Wet Herziening Kinderbeschermingsmaatregelen⁹² blijkt dat het belang van de opvoeding en verzorging van het kind een leidende overweging dient te zijn bij het bepalen of een kind uit huis geplaatst moet worden. Dat is in overeenstemming met de eis van het EVRM, maar is nog niet genoeg om te voldoen aan de eis van het IVRK dat het belang van het kind de enige overweging moet zijn in uithuisplaatsingszaken. Op dit punt voldoet de wettelijke grond van de uithuisplaatsing dus niet volledig aan criterium zes van paragraaf 2.5.

⁹¹ Angius 2015, p. 56 ; EHRM 22 juni 1989, ECLI:CE:ECHR:1989:0622JUD001137385 (*Eriksson t. Zweden*), par. 71.

⁹² *Stb.* 2014, 130.

Hoofdstuk 4: Analyse van de Nederlandse rechtspraak

4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt geanalyseerd of de Nederlandse rechtspraak voldoet aan de criteria die in hoofdstuk 2 zijn besproken. Allereerst worden de zoekresultaten besproken en de manier waarop de zaken zijn geselecteerd die relevant zijn voor dit onderzoek. Vervolgens wordt aandacht besteed aan hoe het EVRM en het IVRK expliciet naar voren komen in de onderzochte uitspraken. Daarna wordt ingegaan op de vraag in hoeverre de criteria al dan niet impliciet worden vervuld.

4.2 Methode

4.2.1 Zoekresultaten

Zoals uitgelegd in hoofdstuk 1 is voor dit onderzoek gebruik gemaakt van de rechtspraak zoals die op het moment van onderzoeken gepubliceerd is op de site van de rechtspraak.⁹³ De uitspraken van de gerechtshoven in het rechtsgebied ‘Personen- en familierecht’ binnen de periode van 1 september 2019 tot en met 31 oktober 2019 zijn voor dit onderzoek bestudeerd. Voor het selecteren van de zaken zijn twee aparte zoektermen gebruikt: ‘uithuisplaatsing’ en ‘artikel 1:265b BW’. Met de genoemde filters kwamen er 78 zaken naar voren bij de zoekterm ‘uithuisplaatsing’ (**bijlage 1.1**) en 38 zaken bij de zoekterm ‘artikel 1:265b BW’ (**bijlage 1.2**). Van deze zoekresultaten overlaptten er 36. In totaal zijn er dus 80 zaken onderzocht die ten tijde van het onderzoek naar voren kwamen. Van deze zaken is een genummerde lijst gemaakt (**bijlage 2**). Deze genummerde lijst is gebruikt om de zaken onder te brengen in tabellen (**bijlage 3**).

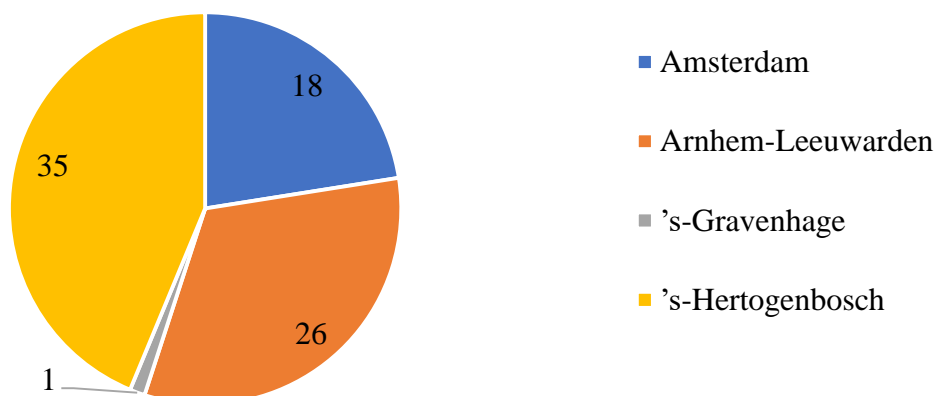
Op basis van deze tabellen zijn de figuren en tabellen gemaakt die in dit hoofdstuk staan. Hoe elke individuele zaak geclassificeerd is kan worden teruggevonden in de bijbehorende tabel van bijlage 3. In figuur 1⁹⁴ is de verdeling van het aantal zoekresultaten per gerechtshof te zien.⁹⁵

⁹³ <www.rechtspraak.nl>.

⁹⁴ Gebaseerd op tabel 1 van bijlage 3.

⁹⁵ Er komt met de genoemde filters maar één zaak naar voren van het gerechtshof Den Haag. Over heel 2019 komen bij het gerechtshof Den Haag met de gebruikte zoektermen en filters maar 14 zaken naar voren.

Figuur 1: zaken per gerechtshof ($n=80$)



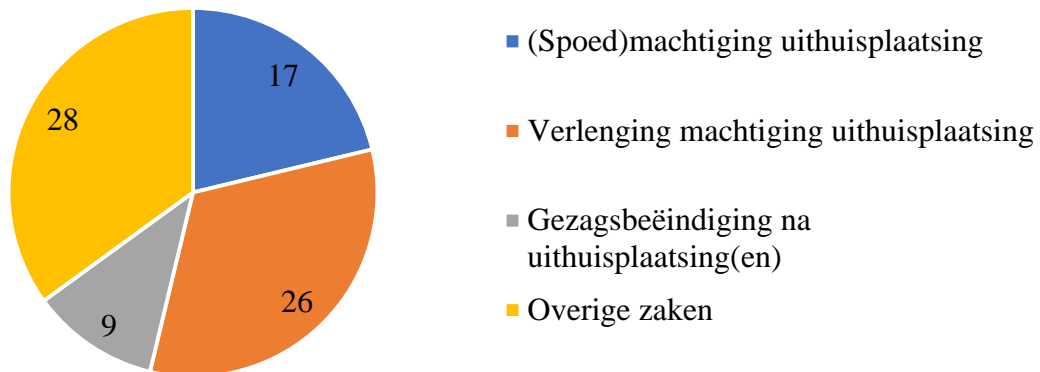
4.2.2 Selectie en uitkomst

De indeling in type zaak is belangrijk voor de andere resultaten, omdat alleen de type zaken die van belang zijn voor beantwoording van de onderzoeksvraag zijn meegenomen in het verdere onderzoek. Dat betreft de zaken waar daadwerkelijk sprake was van een beslissing omtrent het al dan niet verlenen of verlengen van een (spoed)machtiging tot uithuisplaatsing. Negen zaken die zagen op een gezagsbeëindiging zijn niet meegenomen in het onderzoek, omdat de grond voor de gezagsbeëindiging anders is dan die van de uithuisplaatsing. Zaken die wel naar voren kwamen in de zoekresultaten, maar waarbij het beroep enkel zag op andere kwesties dan een uithuisplaatsing zijn ook niet meegenomen. Dit zijn bijvoorbeeld zaken die zagen op onderwerpen als het opleggen van een ondertoezichtstelling zonder uithuisplaatsing of een alimentatieverplichting.⁹⁶ Als gevolg van het kwalificeren op de inhoud van de zaken zijn 43 zaken overgebleven die relevant zijn voor beantwoording van de onderzoeksvraag en verder zijn meegenomen in het onderzoek. In figuur 2⁹⁷ ziet u de verdeling van het aantal zaken per onderwerp. Elk van de uithuisplaatsingszaken betrof een uithuisplaatsing op de eerste grond van artikel 1:265b lid 1 BW, namelijk dat de uithuisplaatsing noodzakelijk was in het belang van de verzorging en opvoeding van de minderjarige. Er was geen zaak waar sprake was van de tweede grond, dat de uithuisplaatsing noodzakelijk was voor een onderzoek naar de geestelijke of lichamelijke gesteldheid van de minderjarige.

⁹⁶ Zie tabel 2 van bijlage 3.

⁹⁷ Gebaseerd op tabel 2 van bijlage 3.

Figuur 2: type zaken (n=80)



In tabel 1⁹⁸ is weergegeven wat de uiteindelijke uitkomst van de 43 overgebleven zaken is. In een aantal zaken werd er besloten tot een gedeeltelijke bekrachtiging van de beslissing in eerste aanleg, voor het overige werd de uitspraak vernietigd. De redenen hiervoor verschilden per zaak, maar kwamen er voornamelijk op neer dat de uithuisplaatsing voor een bepaalde periode noodzakelijk werd geacht, maar vanaf een bepaald moment niet meer. Daarom werd de uitspraak vernietigd voor de termijn van de uithuisplaatsing waarin deze niet meer noodzakelijk werd geacht.⁹⁹

Tabel 1: Uiteindelijke uitkomst zaak (n=43)

Oorzaak:	Aantal zaken:
Geen (verlenging van de) machtiging uithuisplaatsing	4
Aanhouding zaak	5
Verlenging/verlening machtiging uithuisplaatsing (inclusief gedeeltelijke bekrachtigingen)	34
Totaal	43

⁹⁸ Gebaseerd op tabel 6 van bijlage 3.

⁹⁹ Zie bijvoorbeeld Hof Arnhem-Leeuwarden 1 oktober 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:8115.

4.3 Toetsing aan de internationale criteria

4.3.1 Inleiding

Uit hoofdstuk drie is gebleken dat de Nederlandse wet in principe voldoet aan veel van de criteria die volgen uit het EVRM en het IVRK. De wet moet wel door de rechter worden toegepast op een manier die ook overeenstemt met het internationale kader. In deze en volgende paragrafen wordt een analyse gemaakt van de 43 onderzochte zaken en wordt een conclusie gegeven op de vraag in hoeverre in deze zaken wordt voldaan aan de eisen van het EVRM en het IVRK zoals die zijn samengevat in paragraaf 2.5.

4.3.2 De zaken waarin het EVRM en het IVRK expliciet naar voren komen

Uit het onderzoek blijkt dat het EVRM maar één keer expliciet wordt genoemd in de overwegingen van een beschikking omtrent de uithuisplaatsing. In deze zaak overwoog het hof als volgt: *‘Ten aanzien van het beroep van de moeder op het EVRM en de jurisprudentie van het EHRM oordeelt het hof tenslotte op grond van de hiervoor genoemde feiten en omstandigheden dat voldoende vast is komen te staan dat de machtiging tot uithuisplaatsing noodzakelijk is in het belang is van [minderjarige] en dat de verdragsregels zich onder de gegeven omstandigheden niet tegen een dergelijke beslissing verzetten.*¹⁰⁰ Dit is de enige overweging van het hof omtrent het EVRM.

Het IVRK wordt in de onderzochte zaken maar één keer expliciet genoemd. Het hof overwoog in deze zaak: *‘De uithuisplaatsing is niet in strijd met de artikelen 5, 9 en 18 van het Internationaal Verdrag van de Rechten van het Kind (IVRK). Weliswaar is uithuisplaatsing een inbreuk, maar deze inbreuk is bij wet geregeld, in het belang van de kinderen en noodzakelijk en proportioneel.*¹⁰¹ Verder wordt er niet op het IVRK ingegaan.

De internationale verdragen komen in de onderzochte uithuisplaatsingszaken dus niet uitgebreid naar voren. Als de verdragen al worden genoemd wordt volstaan met een paar zinnen om aan te geven dat er geen inbreuk op de bepalingen uit het verdrag wordt gemaakt. Om te onderzoeken of aan de criteria van het EVRM en het IVRK wordt voldaan is daarom gekeken naar de overwegingen van de gerechtshoven om te zien of de criteria daarin impliciet naar voren komen. De belangrijkste bevindingen zijn in de volgende paragraaf opgenomen.

¹⁰⁰ Hof ‘s-Hertogenbosch 24 oktober 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:3887.

¹⁰¹ Hof Arnhem-Leeuwarden 31 oktober 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:11302.

4.3.3 Het impliciet naar voren komen van de eisen van het EVRM en het IVRK

criterium 1: Wettelijke grondslag

In bijna alle onderzochte zaken is naar voren gekomen dat de uithuisplaatsing is verleend op grond van de wet. Er kwam echter ook één zaak naar voren waarin getwijfeld kan worden over de overweging van het hof dat er een wettelijke grond is voor een verlenging van de uithuisplaatsing. Hierin was het hof namelijk van mening dat een ambtshalve indirecte vorm van een verlenging van een uithuisplaatsing mogelijk is.¹⁰² Wat relevant is in het kader van dit criterium is het volgende.

In artikel 1:265c lid 2 BW staat een limitatieve opsomming van de instanties die kunnen verzoeken om een verlenging van de uithuisplaatsing. Op grond van zo'n verzoek kan de rechter een verlenging van de machtiging tot uithuisplaatsing verlenen. Er is geen mogelijkheid aan de rechter gegeven om ambtshalve te beslissen om de machtiging uithuisplaatsing te verlengen. Op grond van artikel 1:265i lid 1 BW moet de GI indien het over wil gaan tot een wijziging van de verblijfplaats van een minderjarige welke al langer dan een jaar in een pleeggezin verblijft, een verzoek om wijziging van de verblijfplaats van de minderjarige voorleggen aan de rechter. Indien de rechter dit verzoek afwijst kan de rechter op grond van artikel 1:265i lid 3 BW bepalen dat de ondertoezichtstelling en uithuisplaatsing voor de duur van maximaal een jaar van kracht blijven.

In de zaak die het hof behandelde had de GI een dergelijk verzoek om wijziging van de verblijfplaats van de minderjarige voorgelegd aan de kinderrechter zodat deze terug zou gaan naar zijn moeder, terwijl de termijn van de machtiging uithuisplaatsing bijna verliep. Geen van de mogelijke verzoekers van artikel 1:265c lid 2 BW hadden een verzoek om verlenging van de machtiging uithuisplaatsing gedaan. De kinderrechter overwoog dat het niet in het belang van de minderjarige was om terug te gaan naar zijn moeder, maar was van mening dat de GI een voldongen feit aan de rechtbank had voorgelegd. Dit omdat bij afwijzing van het verzoek om wijziging van de verblijfplaats het kind alsnog naar zijn moeder terug zou moeten vanwege het feit dat de termijn van de machtiging uithuisplaatsing verliep op de dag van de uitspraak van de kinderrechter. De kinderrechter was van mening dat de machtiging tot uithuisplaatsing niet langer van kracht kon blijven dan de termijn waarvoor deze gegeven is en het kind dus terug naar moeder moest ongeacht wat besloten werd ter zitting.¹⁰³

¹⁰² Hof Amsterdam 3 september 2019, ECLI:NL:GHAMS:2019:3213.

¹⁰³ Hof Amsterdam 3 september 2019, ECLI:NL:GHAMS:2019:3213, r.o. 5.1.

Het hof besloot dat in dit geval de kinderrechter wel ambtshalve een ‘indirecte’ verlenging van de machtiging uithuisplaatsing mag verlenen en baseerde zich op artikel 1:265i lid 3 BW. Hierin staat, zoals hierboven vermeldt, dat indien de kinderrechter een verzoek om wijziging van de verblijfplaats van de minderjarige afwijst, hij kan bepalen dat de ondertoezichtstelling en uithuisplaatsing voor ten hoogste een jaar van kracht blijven. Het hof redeneerde dat de rechter in een geval als dit kan bepalen “dat de ondertoezichtstelling en machtiging uithuisplaatsing van kracht blijven voor de duur van ten hoogste een jaar, *te rekenen vanaf de dag van zijn uitspraak*.”¹⁰⁴ De bepaling van artikel 1:265i lid 3 BW was, aldus het hof, gericht op het versterken van de rechtspositie van het pleeggezin, om het eventueel opgebouwde *family life* dat tussen kind en pleegouder was opgebouwd te beschermen. Het hof overwoog dat als de bepaling niet op deze manier werd geïnterpreteerd, de versterking van de rechtspositie van pleegouders in verband met de bescherming van het opgebouwde *family life* zonder betekenis zou blijven in zaken waarbij de ondertoezichtstelling en machtiging uithuisplaatsing op de dag van de beslissing dan wel kort daarna eindigt. Het hof interpreteerde artikel 1:265i lid 3 BW zo dat de kinderrechter dus kan bepalen dat de machtiging uithuisplaatsing zelfs na verloop van de termijn van deze machtiging van kracht kan blijven.

Het onder bepaalde omstandigheden bepalen dat een machtiging uithuisplaatsing van kracht blijft nadat de termijn is verlopen kan worden gezien als een ambtshalve verlenging van de machtiging uithuisplaatsing. Dit staat in een scheve verhouding met het bepaalde in artikel 1:265c BW, waaruit blijkt dat een verlenging van een machtiging uithuisplaatsing alleen op verzoek van de GI, de RvdK of het openbaar ministerie kan worden gewezen. Het hof heeft echter besloten dat deze indirecte vorm van een verlenging van de uithuisplaatsing op grond van de wet wel mogelijk is, door de bepaling te interpreteren in het licht van wat in het belang van het *family life* van pleegouders en kind is. Het interpreteren van bepalingen in het belang van het kind is in lijn met het fundamenteel interpretatiebeginsel van artikel 3 lid 1 IVRK zoals dat in hoofdstuk 2 is besproken. Het beschermen van het opgebouwde *family life* tussen pleegouder en kind is in overeenstemming met artikel 8 EVRM. De uitspraak van het hof zal daarom geen schending vormen van het EVRM of het IVRK. De wetgever dient de bepaling van artikel 1:265c lid 2 of artikel 1:265i lid 3 BW wel aan te passen, zodat in gevallen als deze de wet een heldere wettelijke grondslag bevat voor het indirect ambtshalve “verlengen van de machtiging uithuisplaatsing” door de machtiging van

¹⁰⁴ Hof Amsterdam 3 september 2019, ECLI:NL:GHAMS:2019:3213, r.o. 5.4.

kracht te laten blijven nadat de termijn van de machtiging verstreken is, of de wetgever dient deze mogelijkheid expliciet weg te nemen.

Dit is één zaak waarin er vragen kunnen worden opgeworpen over de beslissing omtrent het indirect verlengen van de machtiging uithuisplaatsing, die gerechtvaardigd kan worden vanuit het oogpunt van het belang van het kind. Aangezien in de andere zaken geen vragen zijn ontstaan over de gronden van de uithuisplaatsingen en deze zaak gerechtvaardigd kan worden, blijkt dat de Nederlandse rechtspraak voldoet aan criterium één van paragraaf 2.5.

Criterium 2: Is de uithuisplaatsing bedoeld om het kind te beschermen?

In de zaken waarin het hof besloten heeft de beslissing van de rechtbank ten aanzien van het verlenen of verlengen van een machtiging uithuisplaatsing te bekrachtigen, gaat het hof veelal niet uitgebreid in op het doel van de uithuisplaatsing. Het hof schetst vaak de feiten inzake de woonsituatie van de kinderen bij de ouders en beoordeelt of de thuissituatie aanleiding geeft om een uithuisplaatsing te rechtvaardigen.

Van de 34 zaken waarin volgens tabel 1 uiteindelijk is besloten om een machtiging uithuisplaatsing (gedeeltelijk) te verlenen of verlengen, was in twee zaken het beroep tegen de uithuisplaatsing ingetrokken. Hierdoor kwam het hof niet tot een inhoudelijke beoordeling van de uithuisplaatsing.¹⁰⁵

In tabel 2¹⁰⁶ is te zien welke factoren expliciet van toepassing waren in de 32 zaken waarbij het hof wel inhoudelijk is ingegaan op de uithuisplaatsing en besloten heeft dat een (verlenging van de) uithuisplaatsing gerechtvaardigd was. In een zaak kunnen meerdere factoren een rol hebben gespeeld. Het is natuurlijk ook mogelijk dat in zaken bepaalde factoren wel meespeelden maar niet uitdrukkelijk in de beslissing genoemd zijn. Zoals te zien is in de tabel speelden factoren een rol die ook in het internationale kader naar voren komen als factoren waartegen kinderen beschermd moeten worden. Dit duidt erop dat het hof het recht op bescherming tegen geweld veelvuldig toepast in haar beslissingen om een kind uit huis te plaatsen. Hierin is te zien hoe de afweging tussen het belang van het kind op bescherming en een veilige opvoeding en het belang van het kind op bescherming van zijn of haar *family life* vorm krijgt. Het uitgangspunt is dat het kind opgroeit bij ouders, tenzij bij ouders niet gewaarborgd kan worden dat het kind voldoende beschermd wordt.

¹⁰⁵ Hof 's-Hertogenbosch 26 september 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:3509 ; Hof 's-Hertogenbosch 12 september 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:3352.

¹⁰⁶ Gebaseerd op tabel 10 van bijlage 3.

Tabel 2: Factoren die meespeelden in zaken waarbij de uithuisplaatsing inhoudelijk werd behandeld en wel noodzakelijk werd geacht. Meerdere factoren mogelijk (n=32)

Factoren:	Aantal zaken waarin de factor voorkomt:
Minderjarige heeft zorg/hulp/begeleiding nodig die ouder niet kan geven	13
Gedrags-/hechtingsproblematiek minderjarige	11
Getuige van huiselijk geweld	8
Kindermishandeling	5
Seksueel misbruik minderjarige	2
Minderjarige heeft eerder verklaard seksueel te zijn misbruikt maar later aangegeven dat dit een leugen was	1
Ouder emotioneel/fysiek niet beschikbaar voor kinderen	5
Verwaarlozing kinderen	5
Drugs-/alcohol verslaving ouder	6
Persoonlijkheds- /agressie- /lyb- / psychologische problematiek bij ouder(s) of partner van ouder	12
Financiële problemen	4
Missen van essentiële voorzieningen (gas, water, licht)	1
Ouder belast kind met onpasselijke obsessie	1
Ouder belast kind met volwassenproblematiek en loyaliteitsconflicten	2
Kinderen hebben geen contact (meer) met ouder	2
Onhygiënische en ongezonde staat huishouden	1
Ouder veroorzaakt sociaal-emotionele en/ of cognitieve achterstand	2
Schoolverzuim	5
Geen stabiele opvoedomgeving en/of de continuïteit en veiligheid in de opvoeding kunnen niet worden gewaarborgd	21

Het hof hanteert in veel zaken een lage ondergrens bij het bepalen wanneer er sprake is van een bedreiging van de ontwikkeling die een uithuisplaatsing rechtvaardigt. Dat is in lijn met het bepaalde in artikel 6, 19 en 37 sub a van het IVRK en nader uitgelegd in GC 13. In een zaak waarin besloten werd dat de verlenging van de uithuisplaatsing gerechtvaardigd was, was er namelijk geen sprake van fysiek geweld, maar werd de cognitieve en sociaal-emotionele ontwikkeling van de kinderen bedreigd door moeder.¹⁰⁷ Moeder was van mening dat haar kinderen hoogbegaafd waren en gaf de kinderen thuis les op universitair bachelor niveau (zo verklaarde ze zelf). De kinderen waren ten tijde van het hoger beroep rond de 12 en 14 jaar oud. De kinderen gingen door het thuisonderwijs van moeder al geruime tijd niet meer naar school. Hierdoor ontstonden er zorgen over de cognitieve en sociaal-emotionele ontwikkeling van de kinderen, omdat de kinderen geïsoleerd leefden van de buitenwereld (zij zagen vrijwel alleen hun moeder). Na de uithuisplaatsing in een pleeggezin zijn de

¹⁰⁷ Hof Arnhem-Leeuwarden 24 september 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:7770.

kinderen weer naar school gegaan. De school gaf volgens de GI aan dat de kinderen een leerachterstand hadden. Omdat de moeder niet in staat was de kinderen een opvoedingsklimaat te bieden waarin de continuïteit van en veiligheid in hun dagelijkse verzorging en opvoeding voldoende waren gewaarborgd, was destijds besloten dat de uithuisplaatsing noodzakelijk was. Het hof is van mening dat hier nog steeds sprake van was vanwege de onveranderde houding van moeder, die nog altijd volhield dat haar kinderen onderwijs nodig hadden op universitair/bachelor niveau. Hierom achtte het hof verlenging van de uithuisplaatsing noodzakelijk in het belang van de verzorging en opvoeding van de minderjarige.

In een andere zaak – waar in de inleiding al naar gerefereerd is - was moeder van mening dat haar kind meermaals seksueel was misbruikt, wat leidde tot schoolverzuim, angsten, nachtmerries en herbelevingen.¹⁰⁸ Er was echter geen objectief bewijs voor het seksueel misbruik. Moeder was echter van mening dat de uithuisplaatsing minder lang moest zijn. Het hof stelde vast dat er sprake was van een ernstige bedreiging van de emotionele ontwikkeling van de minderjarige, maar dat die vooral werd veroorzaakt door moeder, die onpasselijke vragen stelde aan haar kind. De minderjarige liet in het pleeggezin niet het zorgelijke gedrag zien, waardoor het leek alsof moeder met haar obsessie over het vermeende seksueel misbruik de ontwikkeling van de minderjarige bedreigde. Moeder werd niet in staat geacht een opvoedingsklimaat te bieden waarin de continuïteit en veiligheid in de dagelijkse verzorging en opvoeding is gewaarborgd, waardoor de uithuisplaatsing voor de resterende duur van de machtiging noodzakelijk werd geacht.

De Nederlandse rechter toetst neemt dus vrij snel aan dat sprake is van een bedreiging van de ontwikkeling en hiermee wordt de uithuisplaatsing gerechtvaardigd. In veel zaken toetst het hof of de stabiliteit, continuïteit en veiligheid in de opvoeding worden gewaarborgd. Indien dat niet het geval is, wordt het kind uit huis geplaatst. Dit is vooral in lijn met het IVRK lage grens hanteert voor wanneer er sprake is van geweld in de zin van artikel 3 EVRM. Er is ook voldaan aan artikel 3 van het EVRM, doordat indien de autoriteiten op de hoogte zijn van eventuele schadelijke omstandigheden voor het kind, direct de redelijkerwijs te verwachten stappen worden ondernomen om het kind te beschermen. De Nederlandse rechtspraak voldoet dus wat betreft de onderzochte zaken aan de tweeledige toets van artikel 3 EVRM: de autoriteiten zijn op de hoogte van de schadelijke omstandigheden voor de kinderen en grijpen in.

¹⁰⁸ Hof Arnhem-Leeuwarden 29 oktober 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:9412.

Het EVRM hecht echter ook veel waarde aan de bescherming van family life, waardoor er wel een gegronde reden moet zijn voor een inbreuk op artikel 8 EVRM. De bedreiging voor het kind moet daarom niet zo klein zijn dat dit niet in verhouding staat tot de inbreuk op het family life van het kind. In zaken als hierboven beschreven kan getwijfeld worden aan de verhouding tussen de bedreiging van de ontwikkeling voor het kind en het ingrijpen in het gezin middels een uithuisplaatsing. Toch acht ik de kans klein dat het EHRM in een zaak zoals hiervoor besproken de inbreuk van artikel 8 EVRM niet gerechtvaardigd acht, vooral vanwege de *margin of appreciation* die lidstaten hebben. Over het algemeen is het doel van de uithuisplaatsing het beschermen van het kind, zelfs als het gevaar voor het kind alleen gelegen is in een bedreiging van de ontwikkeling van het kind. Aan criterium twee is daarom voldaan.

Criterium 3: Laatste redmiddel

Dit criterium ziet op de toepassing van de uithuisplaatsing als laatste redmiddel. De vraag of de uithuisplaatsing als laatste redmiddel wordt toegepast zal eerst worden behandeld aan de hand van de zaken waarin besloten is dat een (verlenging van de) uithuisplaatsing niet noodzakelijk was. Zoals in tabel 1 naar voren komt was dat in vier zaken het geval. In twee van die zaken komt het hof niet toe aan een inhoudelijke beoordeling van een machtiging uithuisplaatsing. Bij de ene zaak (eerder aan bod gekomen onder criterium 1 van dit hoofdstuk) was bij de beoordeling van het hof inmiddels al een andere machtiging uithuisplaatsing verleend, waardoor het hof de zaak niet meer inhoudelijk hoefde te beoordelen.¹⁰⁹ In de andere zaak was de machtiging uithuisplaatsing in een 24-uurs zorginstelling gebruikt voor een plaatsing in een pleeggezin. De machtiging was niet gebruikt waarvoor hij bedoeld was en de termijn voor het ten uitvoer leggen van de machtiging waarvoor hij wel was bedoeld was al verlopen. Daarom heeft het hof besloten de uitspraak van de kinderrechtster te vernietigen en het verzoek om een machtiging uithuisplaatsing van de GI alsnog af te wijzen, waardoor het hof niet toe kwam aan een inhoudelijke beoordeling van de rechtmatigheid van de verleende machtiging uithuisplaatsing.¹¹⁰

In de twee andere zaken is het hof wel inhoudelijk ingegaan op de vraag of de (verlenging van een) machtiging uithuisplaatsing gerechtvaardigd is. In de ene zaak was de reden dat de GI om een uithuisplaatsing had verzocht gelegen in de afwezigheid van vader

¹⁰⁹ Hof Amsterdam 3 september 2019, ECLI:NL:GHAMS:2019:3213.

¹¹⁰ Hof Arnhem-Leeuwarden 15 oktober 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:8525.

in verband met zijn werk in het buitenland en de ziekte van moeder (ze leed aan MS), die haar belemmerde in het vormgeven van de opvoeding van de kinderen.¹¹¹ Doordat moeder onvoldoende hulp accepteerde, in combinatie met de afwezigheid van vader, ontstonden zorgen omtrent de begrenzing en sturing van de kinderen en de aandacht voor de kinderen. Het hof besloot dat het door de terugkeer van vader in het gezinsleven (hij had zijn baan opgezegd) niet overtuigd was van de noodzakelijkheid van de uithuisplaatsing. Daarnaast was moeder in de periode voorafgaand aan de uithuisplaatsing niet voldoende in staat gesteld om te voldoen aan de eisen van het veiligheidsplan. Daarom vernietigde het hof de beslissing van de kinderrechter tot het verlenen van een machtiging uithuisplaatsing en wees het verzoek hierom alsnog af. Dit wijst erop dat het hof in deze zaak goed is nagegaan of er met andere hulp (alleen de ondertoezichtstelling en het veiligheidsplan) ook gezorgd kan worden voor een geschikte opvoedingsomgeving voor de kinderen. In deze zaak komt dus goed naar voren dat de uithuisplaatsing als laatste redmiddel wordt toegepast.

In de andere zaak had de kinderrechter in eerste aanleg het verzoek van de RvdK om een ondertoezichtstelling en uithuisplaatsing van de minderjarige, die vóór het verzoek al 5 jaar niet meer bij een van beide ouders woonde, afgewezen.¹¹² De kinderrechter was van mening dat niet was voldaan aan het vereiste voor een ondertoezichtstelling dat de noodzakelijke hulp die de minderjarige nodig had voor het wegnemen van de bedreiging niet of onvoldoende werd geaccepteerd (artikel 1:255 lid 1 BW). Vader werkte mee met de hulp die ingeschakeld moest worden door toe te staan dat de minderjarige langdurig in een jeugdhulpinstelling verbleef. Moeder was hiertegen in beroep gekomen en vond dat vader onvoldoende meewerkte met de noodzakelijke hulp (ouders hadden de relatie al geruime tijd voor de zaak verbroken). In hoger beroep achtte het hof het noodzakelijk dat de minderjarige langer in de jeugdhulpinstelling verbleef, maar aangezien vader meewerkte met de noodzakelijke jeugdhulp kon naar het oordeel van het hof geen ondertoezichtstelling en uithuisplaatsing worden opgelegd. Dit was immers niet noodzakelijk om ervoor te zorgen dat de minderjarige de hulp kreeg die nodig was. Ook deze uitspraak getuigt van de toepassing van de uithuisplaatsing als laatste redmiddel, omdat eerst vrijwillige jeugdhulp wordt ingezet.

In de zaken waarin wel tot een (verlenging van de) machtiging uithuisplaatsing is besloten, is in een aantal zaken door een partij naar voren gebracht dat de uithuisplaatsing moet worden toegepast als een ‘ultimum remedium’. In de eerste zaak was moeder van

¹¹¹ Hof Arnhem-Leeuwarden 19 september 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:7656.

¹¹² Hof ‘s-Hertogenbosch 26 september 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:3506.

mening dat er nog onvoldoende onderzoek was gedaan naar haar opvoedvaardigheden en dat zij de kans moest krijgen om onder 24-uurs begeleiding aan te tonen in staat te zijn voor het (pasegeboren) kind te zorgen.¹¹³ Het hof stelde vast dat het kind wel extreem kwetsbaar was en dat tijdens eerdere 24-uurs observaties en tijdens verschillende omgangsmomenten gebleken was dat het moeder niet lukte om het kind structuur, rust en een prikkelarme omgeving te bieden. De noodzakelijkheid van de uithuisplaatsing stond daarom voor het hof vast. In deze uitspraak heeft het hof wel gekeken naar de mogelijkheden van minder ingrijpende maatregelen, maar achtte deze mogelijkheden te riskant voor de veiligheid van de minderjarige. De uithuisplaatsing is daarom toegepast als een laatste redmiddel, in deze zaak wordt aan criterium drie voldaan.

In de tweede zaak bestonden er zorgen over de minderjarige en was een ondertoezichtstelling opgelegd.¹¹⁴ De GI kreeg echter, ondanks herhaalde pogingen, geen contact met moeder en het kind. Hierdoor kon de GI geen zicht krijgen op de psychische gesteldheid van moeder en haar emotionele, fysieke en pedagogische beschikbaarheid en de veiligheid en ontwikkeling van het kind. De GI stelde dat, hoewel een uithuisplaatsing een ultimum remedium is, dit de enige manier was om te bezien of de zorgen van de raad nog steeds aan de orde waren en tot onveiligheid van het kind leidde. Het hof was met de kinderrechter van oordeel dat de gronden voor een uithuisplaatsing ten tijde van de bestreden beschikking aanwezig waren, omdat de GI geen uitvoering kon geven aan de ondertoezichtstelling en geen zicht kon krijgen op de veiligheid en ontwikkeling van het kind en de opvoedvaardigheden van moeder. De uithuisplaatsing werd daarom noodzakelijk geacht voor het garanderen van de veiligheid van de minderjarige. Ook dit is in overeenstemming met criterium drie.

In de derde zaak voerde moeder aan dat de uithuisplaatsing een ‘extremely harsh measure’ is en gelet op artikel 8 EVRM alleen in uitzonderlijke gevallen voor een zo kort mogelijke duur kan worden opgelegd.¹¹⁵ Het hof noemde in haar overweging meerdere redenen waarom de uithuisplaatsing noodzakelijk was. Vooral het gebrek aan medewerking van moeders kant werd haar zwaar aangerekend. Zij reageerde niet meewerkend op het verzoek van de GI om mee te werken aan ambulante spoedhulp om daarmee een uithuisplaatsing te voorkomen. Het hof ging niet expliciet in op het EVRM maar gaf alleen aan dat onder de feiten en omstandigheden van de zaak voldoende was komen vast te staan

¹¹³ Hof Amsterdam 21 oktober 2019, ECLI:NL:GHAMS:2019:3938.

¹¹⁴ Hof Amsterdam 30 september 2019, ECLI:NL:GHAMS:2019:3729.

¹¹⁵ Hof ‘s-Hertogenbosch 24 oktober 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:3887.

dat de uithuisplaatsing noodzakelijk was in het belang van het kind en de verdragsregels zich onder de gegeven omstandigheden niet tegen een dergelijke beslissing verzetten. Deze uitspraak is in overeenstemming met het derde criterium, zeker omdat uit de feiten van de zaak blijkt dat er voor moeder meerdere mogelijkheden waren om te voorkomen dat de kinderen uit huis geplaatst zouden worden, maar moeder niet meewerkte.

In de zaken waarin criterium drie niet expliciet naar voren is gekomen, is het lastig om te beoordelen of er nog minder ingrijpende maatregelen mogelijk waren die de bedreiging van de ontwikkeling van de minderjarige weg konden nemen terwijl er wel werd besloten tot een uithuisplaatsing. In veel zaken liet het hof zich niet expliciet uit over de (on)mogelijkheid van minder ingrijpende maatregelen. Dit deed het hof ook niet in een zaak waarbij de partij die beroep had aangetekend van mening was dat niet beoordeeld kon worden of minder ingrijpende maatregelen ook geschikt hadden kunnen zijn, omdat zij niet wist waaraan zij moest voldoen om de ontwikkelingsbedreiging van haar kind weg te nemen.¹¹⁶ In deze zaak en de andere onderzochte zaken werd wél benoemd waarom het noodzakelijk werd geacht om de machtiging uithuisplaatsing te verlenen of te verlengen, zoals besproken is onder criterium twee. De factoren in tabel 2 spelen daarbij een rol. Er zijn in deze zaken vermoedelijk geen minder ingrijpende alternatieven beschikbaar. Hierom wordt, voor zover dit onderzoek daar zicht op heeft, aan het derde criterium voldaan.

Criterium 4: Uithuisplaatsing zo kort mogelijk

In veel zaken is op basis van de gegeven informatie niet veel te zeggen over de vraag of de uithuisplaatsing korter had kunnen zijn. In vijf van de onderzochte zaken was er sprake van een gedeeltelijke bekrachtiging van de uitspraak in eerste aanleg en werd de uitspraak voor het overige vernietigd.¹¹⁷ De specifieke redenen hiervoor verschilden per zaak. In drie zaken kwam het er op neer dat de uithuisplaatsing destijds wel noodzakelijk was, maar bij de behandeling door het hof door gewijzigde omstandigheden niet meer.¹¹⁸ In een andere zaak moest nog onderzocht worden of de uithuisplaatsing voor een komende periode nog noodzakelijk zou zijn.¹¹⁹ Hierin is te zien dat het hof kritisch heeft gekeken of de uithuisplaatsing op het moment van het hoger beroep nog steeds noodzakelijk was. Het hof

¹¹⁶ Hof 's-Hertogenbosch 10 oktober 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:3751.

¹¹⁷ Zie tabel 5 van bijlage 3.

¹¹⁸ Hof Arnhem-Leeuwarden 1 oktober 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:8115 ; Hof Arnhem-Leeuwarden 10 september 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:7512 ; Hof 's-Hertogenbosch 3 oktober 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:3626.

¹¹⁹ Hof Arnhem-Leeuwarden 3 september 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:7281.

kijkt dus niet alleen naar de noodzaak van de uithuisplaatsing op het moment van de beslissing in eerste aanleg, maar ook naar de noodzaak van de uithuisplaatsing op het moment dat de zaak voor het gerechtshof ligt. Dit is een soort extra toets, die plaats vindt naast de verplichte jaarlijkse rechterlijke toetsing van de uithuisplaatsing (artikel 1:265c BW) en de rechterlijke toetsing die plaats vindt op verzoek van de met het gezag belaste ouder, de minderjarige van twaalf jaar of ouder, of een ander die de minderjarige als behorende tot zijn gezin verzorgt en opvoedt (artikel 1:265d lid 4 BW). Dit is een extra waarborg die ervoor kan zorgen dat de uithuisplaatsing zo kort mogelijk is. Aan criterium vier wordt dus voldaan.

Criterium 5: Een zo min mogelijke beschadiging van de banden

Het vijfde criterium ziet erop dat de banden tussen ouder en kind zo min mogelijk beschadigd worden bij de uithuisplaatsing. In de onderzochte zaken is hier echter zeer weinig aandacht voor. In een van de zaken betreurde het hof dat de GI vrijwel niet had gewerkt aan de doelstellingen van de RvdK.¹²⁰ Het kijken naar de mogelijkheden van een terugplaatsing was een van deze doelstellingen. De oorzaak dat niet aan de doelstellingen was gewerkt was het tussentijds vertrek van een jeugdzorgwerker en de ingewikkelde familieverhoudingen. Het hof was echter van mening dat de thuissituatie van moeder nog niet voldoende stabiel was om voor de kinderen te zorgen, waardoor van een terugplaatsing geen sprake kon zijn. Er was ten tijde van de uitspraak van het hof tijdens de uithuisplaatsing maar twee keer contact geweest tussen moeder en kinderen, terwijl deze al ruim een half jaar uit huis geplaatst waren. Een van beide contactmomenten was toevallig en ongepland. Dat de GI zo weinig moeite heeft gedaan om te werken aan een spoedige terugplaatsing en het behouden van de banden tussen ouder en kind heeft in deze zaak geen enkel effect of de uitspraak van het hof gehad. De uithuisplaatsing werd namelijk bekrachtigd en er werd geen opdracht gegeven aan de GI om het contact tussen moeder en kind te bevorderen. Het is ook niet aan het hof om hier een beslissing over te nemen, omdat de invulling van de uithuisplaatsing een verantwoordelijkheid is van de GI. Hier heeft het hof op grond van de wet ook geen bevoegdheid voor.

Het hof besteedde in de uitspraken dan ook zeer weinig aandacht aan het beperken van de schade aan de banden tussen ouder en kind gedurende de uithuisplaatsing. De GI geeft natuurlijk invulling aan de uithuisplaatsing, maar de rechter zou in haar controlerende

¹²⁰ Hof Arnhem-Leeuwarden 31 oktober 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:11302.

functie meer aandacht aan de invulling van de uithuisplaatsing kunnen geven wat betreft de band tussen ouder en kind. Uiteraard volgt uit artikel 1:265f jo. artikel 1:264 BW dat de ouder de rechter kan verzoeken om een schriftelijke aanwijzing van de GI waardoor het contact tussen ouder en kind wordt beperkt te vernietigen, zoals besproken in hoofdstuk 3. Dit is echter een aparte procedure (die alleen open staat voor de met het gezag belaste ouder en de minderjarige van twaalf jaar of ouder) en het zou mijns inziens in het belang van de minderjarige zijn als de rechter bij het toewijzen van de (verlenging van de) machtiging uithuisplaatsing beslist dat het contact tussen ouder en kind wordt gestimuleerd en bevorderd. Deze mogelijkheid is er echter op dit moment niet. Zoals besproken in hoofdstuk drie zou een wettelijke bepaling die voorschrijft dat tijdens de uithuisplaatsing de banden tussen ouder en kind zoveel mogelijk worden beschermd in lijn zijn met het EVRM en het IVRK.

criterium 6: Is het belang van het kind de enige of de leidende overweging?

In de onderzochte zaken komt het belang van het kind veelvuldig naar voren. De uithuisplaatsing werd namelijk altijd beoordeeld aan de hand van de wettelijke maatstaf dat de uithuisplaatsing noodzakelijk moet zijn in het belang van de verzorging of opvoeding van de minderjarige (artikel 1:265b lid 1 BW). Doordat het vaak de ouders zijn die in beroep gaan tegen de beslissing tot uithuisplaatsing, komen hun belangen wel in de uitspraken naar voren. De gerechtshoven namen de beslissing tot uithuisplaatsing echter altijd in het belang van het kind. De hoven hechtten bij de beslissing tot een uithuisplaatsing grote waarde aan de stabiliteit, continuïteit en veiligheid in de opvoeding (zie ook tabel 2), omdat dit factoren zijn waarmee het belang van het kind kan worden afgewogen. Indien het hof twijfelde over de vraag of de ouder een opvoedingsklimaat kon creëren waarin stabiliteit, continuïteit of veiligheid in de opvoeding kon worden gewaarborgd, werd veelal besloten om de uithuisplaatsing te verlenen of te verlengen.¹²¹ Ook in een situatie waarin het perspectiefonderzoek nog niet was afgerond, achtte het hof het van belang dat de continuïteit van de dagelijkse verzorging en opvoeding en de veiligheid van het kind gewaarborgd bleef door verblijf in het pleeggezin.¹²² Uit het feit dat de gerechtshoven hun beslissingen baseerden op deze criteria, die ook terugkomen in de internationale criteria, blijkt dat zij het belang van het kind als kernoverweging nemen in de beslissing om een uithuisplaatsing te verlenen of te verlengen. Dit is in overeenstemming met criterium zes. Er is geen enkele

¹²¹ Zie bijvoorbeeld Hof Arnhem-Leeuwarden 29 oktober 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:9412.

¹²² Hof Arnhem-Leeuwarden 3 september 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:7281, r.o. 5.10.

zaak gevonden waarin de beslissing omtrent de uithuisplaatsing gebaseerd was op een ander belang dan dat van het kind. Aan criterium zes wordt dus voldaan.

Hoofdstuk 5: Conclusie en aanbevelingen

5.1 Conclusie

In dit onderzoek zijn de Nederlandse wet en een aantal uitspraken van de gerechtshoven geanalyseerd en is gekeken of het Nederlandse recht voldoet aan de eisen die naar voren komen in het EVRM en het IVRK. Hierbij stond de volgende onderzoeksvraag centraal: *Hoe komt het recht van kinderen op bescherming en een veilige opvoeding enerzijds en het recht van kinderen op bescherming van hun family life anderzijds naar voren in de Nederlandse wet en jurisprudentie in zaken betreffende de uithuisplaatsing en in hoeverre voldoen de wet en de jurisprudentie aan de normen die omtrent deze belangen gesteld worden in het EVRM en het IVRK?*

Het eerste deel van de onderzoeksvraag, dat ziet op de vraag hoe de afweging tussen het belang van het kind op bescherming en een veilige opvoeding en het recht van het kind op bescherming van *family life* naar voren komt, wordt beantwoord aan de hand van het doel van de uithuisplaatsing. De uithuisplaatsing werd toegepast om het belang van het kind op een veilige, stabiele opvoedingssituatie te dienen. Hierin komt het recht van kinderen op bescherming en een veilige opvoeding, genoemd in de onderzoeksvraag, duidelijk naar voren. Het uitgangspunt is dat kinderen bij hun ouders opgroeien, tenzij in de thuissituatie een veilige en stabiele opvoeding niet verzekerd kan worden en zij door middel van de uithuisplaatsing (tijdelijk) bij anderen dan hun ouders opgroeien. Hiermee wordt invulling gegeven aan de afweging tussen het belang van het kind op bescherming en een veilige opvoeding enerzijds en het recht op bescherming van hun *family life* anderzijds. De rechter maakt in elke individuele zaak een afweging: op welke plek is het meest gewaarborgd dat het kind opgroeit in een stabiele, veilige omgeving? Dit is het antwoord op het eerste deel van de onderzoeksvraag.

In het onderzoek is beschreven welke normen er naar voren komen in het EVRM en het IVRK. Deze normen zijn geconcretiseerd in zes criteria. Het tweede deel van de onderzoeksvraag wordt beantwoord aan de hand van het onderzoek naar de vraag of de Nederlandse wet en de geanalyseerde uitspraken aan deze zes criteria voldoen. Indien dit zo is kan worden gesteld dat de wet en jurisprudentie voldoen aan de normen van het EVRM en het IVRK. Van de wet en jurisprudentie is afzonderlijk beoordeeld of deze aan elk van de zes criteria voldoen. Dit leidt tot de volgende beoordeling.

Aan criterium één, dat inhoudt dat de uithuisplaatsing een wettelijke grondslag moet hebben, is wat de wet betreft voldaan. De uithuisplaatsing moet volgens de wet geschieden

op de gronden genoemd in de wet. Een uithuisplaatsing geschiedt volgens de wet ook alleen op basis van een machtiging tot uithuisplaatsing (1:265a BW). Dit is in overeenstemming met criterium één. De rechtspraak voldoet ook grotendeels aan het eerste criterium, want in de onderzochte zaken werd de machtiging tot uithuisplaatsing alleen verleend of verlengd op grond van de wet. In één van de onderzochte zaken kan er worden getwijfeld over de correctheid van de gebruikte grond van het gerechtshof om ‘indirect’ tot een verlenging van de uithuisplaatsing te besluiten. Aangezien het hof de interpretatie van de wet koos die de belangen van het kind het beste diende, was dit echter geen schending van dit criterium. Aan het eerste criterium is in zowel de wet als in de rechtspraak voldaan.

Aan criterium twee, de eis dat de uithuisplaatsing een legitiem doel dient, is ook voldaan. Uit de wet en de bijbehorende MvT volgt dat het doel van de uithuisplaatsing is om het kind te beschermen en te werken aan een zo spoedig mogelijke terugplaatsing van het kind bij zijn of haar ouders, wat een legitiem doel is volgens beide verdragen. Uit de geanalyseerde rechtspraak blijkt dat de machtiging tot uithuisplaatsing ook op grond van dit doel wordt verleend of verlengd. Hierbij geldt het uitgangspunt dat kinderen bij hun ouders opgroeien, tenzij dit niet mogelijk is vanwege een bedreiging voor hun ontwikkeling. De uithuisplaatsingen in de geanalyseerde rechtspraak dienden altijd om de kinderen zoveel mogelijk te beschermen tegen ontwikkelingsbedreigingen. Aan het tweede criterium wordt tevens voldaan.

Aan het derde criterium, de eis dat de uithuisplaatsing als laatste redmiddel moet worden toegepast, is ook voldaan. De wet heeft in de rechtsgrond voor de uithuisplaatsing een ‘noodzakelijkheidseis’ opgenomen en de uithuisplaatsing moet dus alleen worden toegepast indien dit noodzakelijk is. Er moeten geen minder ingrijpende alternatieven zijn. In de onderzochte rechtspraak kwam naar voren dat het gerechtshof in haar uitspraak vrijwel niet expliciet ingaat op de (on)mogelijkheid van minder ingrijpende alternatieven. De gerechtshoven noemden wel relevante factoren waarom de uithuisplaatsing (nog steeds) noodzakelijk was. Hieruit wordt afgeleid dat er dan ook geen minder ingrijpende alternatieven voor handen waren. Aan het derde criterium wordt zodoende voldaan.

Met betrekking tot het vierde criterium, dat stelt dat de uithuisplaatsing zo kort mogelijk dient te zijn, komen in de wettelijke bepalingen waarborgen naar voren die ertoe leiden dat de uithuisplaatsing niet langer duurt dan noodzakelijk is. Uit de rechtspraak blijkt ook dat de gerechtshoven in hoger beroep specifiek kijken voor hoe lang de uithuisplaatsing noodzakelijk is en werd in een aantal gevallen de beslissing tot uithuisplaatsing gedeeltelijk vernietigd ten aanzien van de termijn waarvoor de uithuisplaatsing niet noodzakelijk werd

geacht. Hieruit wordt afgeleid dat de rechter ervoor probeert te zorgen dat de uithuisplaatsing niet langer duurt dan noodzakelijk is. Aan het vierde criterium wordt voldaan.

Aan het vijfde criterium wordt niet voldaan. De norm die voortvloeit uit het EVRM en het IVRK is dat staten de positieve verplichting hebben om bij een uithuisplaatsing te zorgen dat de band tussen ouder en kind zoveel mogelijk wordt beschermd. De wet kent echter geen bepaling die deze verplichting aan bijvoorbeeld de GI oplegt. Ook in de uitspraken wordt hier geen aandacht aan besteed. Ouders moeten zelf een procedure starten indien zij van mening zijn dat zij te weinig contact hebben met hun kind. De staat is echter zelf verantwoordelijk voor de positieve verplichting om de contacten tussen ouder en kind te bevorderen indien dit in het belang van het kind is. Zowel wat betreft de wet als de rechtspraak wordt dus niet aan criterium vijf voldaan.

Aan criterium zes, dat voorschrijft dat het belang van het kind de enige (IVRK) of de leidende (EVRM) overweging moet zijn, wordt grotendeels voldaan. Uit de wettelijke grond van de uithuisplaatsing blijkt duidelijk dat de machtiging voor een uithuisplaatsing in het belang van het kind moet zijn. Dat het belang van het kind de enige overweging is bij een beslissing omtrent de uithuisplaatsing volgt hier echter niet uit. Ook uit de MvT bij de wet blijkt niet dat het belang van het kind de enige overweging dient te zijn bij de uithuisplaatsing. Uit de rechtsgrond voor de uithuisplaatsing en de MvT blijkt wel dat het belang van het kind een leidende factor is. Op dit punt voldoet de wet dus wel aan het EVRM, maar niet volledig aan het IVRK. Uit de onderzochte zaken van de gerechtshoven blijkt dat de uithuisplaatsing vooral wordt gebaseerd op de vraag of de stabiliteit, continuïteit en de veiligheid in de opvoeding kunnen worden gewaarborgd. Indien dit niet het geval is, wordt het kind (langer) uit huis geplaatst. Hieruit blijkt dat het belang van het kind de overweging is op basis waarvan de machtiging tot uithuisplaatsing al dan niet wordt verleend of verlengd. Dat andere belangen mede bepalend zijn blijkt niet uit de uitspraken die onderzocht zijn. De rechtspraak voldoet dus wel aan de eisen van het EVRM én het IVRK.

Al met al wordt geconcludeerd dat de Nederlandse wet en rechtspraak grotendeels voldoen aan de criteria die voorkomen uit het EVRM en het IVRK, maar dat er nog wel ruimte is voor verbetering. Daarom zijn er een aantal aanbevelingen geformuleerd die ertoe kunnen leiden dat aan alle eisen volledig wordt voldaan.

5.2 Aanbevelingen

Met betrekking tot het eerste criterium verdient het aanbeveling dat de wet met betrekking tot artikel 1:265c lid 1 BW of artikel 1:265i lid 3 BW duidelijkheid wordt geschept over de vraag of de rechter de mogelijkheid heeft om ambtshalve de uithuisplaatsing te ‘verlengen’

indien een verzoek tot wijziging van de verblijfplaats naar een ouder wordt afgewezen vlak voordat de termijn van de machtiging tot uithuisplaatsing eindigt. Het is op dit moment namelijk onvoldoende duidelijk of de wet op deze manier geïnterpreteerd kan worden.

Met betrekking tot het vijfde criterium is de aanbeveling dat er in de wet een duidelijk gevolg wordt gegeven aan de verplichting om het contact tussen ouder en kind gedurende de uithuisplaatsing zoveel mogelijk te bevorderen. Het toevoegen van een dergelijke bepaling zorgt ervoor dat de wet en de rechtspraak voldoen aan deze eis van het EVRM en het IVRK.

Met betrekking tot het zesde criterium wordt aanbevolen dat de wettelijke grond voor de uithuisplaatsing wordt aangevuld zodat duidelijk wordt dat bij de beslissing omtrent een uithuisplaatsing het belang van het kind de enige overweging moet zijn.

Literatuurlijst

H. Aalders, 'De rechtspraak inzake gezagsbeëindiging vanuit kinderrechtelijk perspectief', *FJR* 2018/63, p. 294 – 302.

M. Angius, 'Family life in spagaat', *FJR* 2015/14, p. 54 – 59.

T. Barkhuysen & M.L. van Emmerink, *Het EVRM en het Nederlandse bestuursrecht*, Deventer: Kluwer 2011.

M.R. Bruning, 'Bescherming van kinderen tegen huiselijk geweld als positieve verplichting van de staat', *NJCM-Bulletin* 2003, nr. 5, p. 625 – 640.

M.R. Bruning & A.S. Florescu, 'Discharge of parental authority: considerations regarding the compatibility of the new provision of the Dutch civil code with the European Convention on Human Rights' in: C.G. Breedveld-de Voogd, A.G. Castermans, M.W. Knigge, T. van der Linden, H. A. ten Oever (red.), *Core Concepts in the Dutch Civil Code, Continuously in Motion*. BW Krant Jaarboek nr. 30, Deventer: Wolters Kluwer 2016.

M.R. Bruning & J. Kok (red.), *Herziening kindbeschermingsmaatregelen: commentaren op het voorontwerp van de wet*, Deventer: Kluwer 2008.

M.R. Bruning, T. Liefwaard & P. Vlaardingerbroek, *Jeugdrecht en Jeugdhulp*, Deventer: Vakmedianet 2017.

M.R. Bruning & K.A.M. van der Zon, 'Out of home, out of right? Rechten van minderjarigen bij uithuisplaatsing', *NTM/NJCM-bulletin* 2013/39, p. 500 – 514.

M. Chébt, 'Ambtshalve rechterlijke beoordeling van de rechten van het kind voortvloeiend uit artikel 8 EVRM?', *FJR* 2015/29, p. 118 – 123.

M. Chébt, 'Rechterlijke toetsing aan een ieder verbindende internationale verdragsbepalingen' in *Wetenschappelijke Bijdragen: Bundel ter gelegenheid van het 35-jarig bestaan van het wetenschappelijk bureau van de Hoge Raad der Nederlanden*, Boom Juridische Uitgevers 2014.

M.L. van Emmerink, 'Toepassing van het kinderrechtenverdrag in de Nederlandse rechtspraak', *NJCM-Bulletin* 2005, nr. 6, p. 700 – 716.

C. Forder, 'Gaat het voorontwerp van de Wet herziening kindbeschermingsmaatregelen te ver of juist niet te ver genoeg? Het voorontwerp getoetst aan het Europees Verdrag voor de

Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden’, in: M.R. Bruning & J. Kok (red.), *Herziening kindbeschermingsmaatregelen: commentaren op het voorontwerp van de wet*, Deventer: Kluwer 2008, p. 41 – 86.

C.J. Forder, ‘Het mensenrechtelijke hart van het familierecht: overzicht van de ontwikkelingen 1995-2002 (deel II)’, *NJCM-Bulletin* 2003, afl. 1, p. 19 – 36.

J. Gerards & J. Fleuren, *Implementatie van het EVRM en de uitspraken van het EHRM in de nationale rechtspraak: een rechtsvergelijkend onderzoek*, Nijmegen: Radboud Universiteit Nijmegen - Faculteit der Rechtsgeleerdheid 2013.

N. Jak & J. Vermont, ‘De Nederlandse rechter en de margin of appreciation: De rol van de margin of appreciation in de interne horizontale relatie tussen de rechter, de wetgever en het bestuur’, *NJCM-Bulletin*, 2007 afl. 2, p. 125 – 140.

T. de Jong, *Procedurele waarborgen in materiële EVRM-rechten*, proefschrift ter verkrijging van de graad doctor aan de Universiteit Leiden, 2017.

J. Kok, ‘Wet herziening kindbeschermingsmaatregelen: een analyse van eerste rechtspraak’, *FJR* 2017/36, p. 166 – 172.

Kinderrechtenboekje Defence for Children, Alphen a/d Rijn : Printgarden 2017.

L. Lavrysen, ‘Naar een hogere toetsingsintensiteit bij positieve verplichtingen onder het Europees Verdrag voor Rechten van de mens’, *NTM-NJCM Bulletin* 2016/09, p. 151 – 159.

T. Liefwaard, ‘Het belang van het kind en de hooggespannen verwachtingen van het IVRK: pleidooi voor een kinderrechtenbenadering’. In: *De pedagogische benadering van de jeugdrechtspleging (Liber Amoricum prof. dr. Ido Weijers)*, Den Haag: Boomcriminologie 2016, p. 25 – 35.

T. Liefwaard & J.E. Doek, ‘Kinderrechten in de rechtspraak: een internationaal perspectief’, in *Tijdschrift voor Familie- en Jeugdrecht* 2015/12(4), p. 82 – 87.

M. Limbeek, ‘Respect voor jonge kinderen als dragers van kinderrechten: General Comment No. 7 nader beschouwd’ in *Tijdschrift voor Jeugdrecht*, BJU Tijdschriften Den Haag, 2019, afl. 1, p. 32 – 34.

A. Nollkaemper, *Kern van het internationaal publiekrecht*, Den Haag: Boom Juridische uitgevers 2011.

G.J. Pulles, *25 jaar IVRK en de Nederlandse Rechter*, Tilburg: Wolf Legal Publishers 2014.

G.J. Pulles, 'Het Europese Hof voor de Rechten van de Mens en het IVRK: Receptie in het Belang van het Kind', in: C. Mak e.a. (red.), *Rechten van het kind en waardigheid*, Nijmegen: Ars Aequi Libri 2013, p. 109 – 138.

G.J. Pulles, 'Onduidelijkheid over de rechtstreekse werking van kernbepalingen van het VN-Kinderrechtenverdrag', *NJB* 2011, aflevering 4, p. 231 – 234.

G.C.A.M. Ruitenbergh, *De doorwerking van het VN-Verdrag inzake de Rechten van het Kind in de Nederlandse Rechtspraak*, Vrije Universiteit Amsterdam, Amsterdam 2003.

A.J.P. Schild, *De invloed van het EVRM op het ondernemingsrecht*, proefschrift ter verkrijging van de graad doctor aan de Universiteit Leiden, 2012.

P. Vlaardingerbroek, K. Blankman, A.P. van der Linden, E.C.C. Punselie & W.M.Schrama, *Het hedendaagse personen-en familierecht*, Deventer: Kluwer 2014.

F.M.C. Vlemminx, *Het moderne EVRM*, Den Haag: Boom Juridische Uitgevers 2013.

K.A.M. van der Zon, 'Kinderrechten in de pleegzorg – over continuïteit en veiligheid', *FJR* 2013/38, p. 98 – 103.

General Comments

UN Committee on the Rights of the Child (CRC), General Comment No. 5 (2003): General measures of implementation of the Convention on the Rights of the Child, 27 november 2003, CRC/GC/2003/5

UN Committee on the Rights of the Child (CRC), General comment No. 7 (2005): Implementing Child Rights in Early Childhood, 20 September 2006, CRC/C/GC/7/Rev.1.

UN Committee on the Rights of the Child (CRC), General comment No. 13 (2011) on the right of the child to freedom from all forms of violence, 18 april 2011, CRC/C/GC/13.

UN Committee on the Rights of the Child (CRC), General comment No. 14 (2013) on the right of the child to have his or her best interests taken as a primary consideration (artikel 3, para. 1), 29 mei 2013, CRC /C/GC/14.

UN Committee on the Rights of the Child (CRC), General comment No. 15 (2013) on the right of the child to the enjoyment of the highest attainable standard of health (artikel 24), 17 april 2013, CRC/C/GC/15.

Jurisprudentielijst

EHRM

EHRM 10 september 2019, ECLI:CE:ECHR:2019:0910JUD003728313, m.nt. M.R. Bruning (*Strand Lobben e.a. t. Noorwegen*).

EHRM 9 april 2019, ECLI:CE:ECHR:2019:0409JUD007293110 (*V.D. e.a. t. Rusland*).

EHRM 22 maart 2018, ECLI:CE:ECHR:2018:0322JUD006812514 (*Wetjen e.a. t. Duitsland*).

EHRM 30 november 2017, ECLI:CE:ECHR:2017:1130JUD003728313, m.nt. M.R. Bruning (*Strand Lobben e.a. t. Noorwegen*).

EHRM 3 september 2015, ECLI:CE:ECHR:2015:0903JUD001016113 (*M. & M. t. Kroatië*).

EHRM 3 oktober 2014, ECLI:CE:ECHR:2014:1003JUD001273810 (*Jeunesse t. Nederland*).

EHRM 6 november 2013, ECLI:CE:ECHR:2013:1126JUD002785309 (*X t. Letland*).

EHRM 8 januari 2013, ECLI:CE:ECHR:2013:0108JUD003795611 (*A.K. & L. t. Kroatië*).

EHRM 28 juni 2012, ECLI:CE:ECHR:2012:0628JUD004024510 (*X. t. Slovenië*).

EHRM 13 maart 2012, ECLI:CE:ECHR:2012:0313JUD000454710, m.nt. M.R. Bruning (*Y.C. t. Verenigd Koninkrijk*).

EHRM 7 februari 2012, ECLI:CE:ECHR:2012:0207JUD004066008 (*Von Hannover t. Duitsland (no. 2)*).

EHRM 6 juli 2010, ECLI:CE:ECHR:2010:0706JUD004161507 (*Neulinger en Shuruk t. Zwitserland*).

EHRM 3 februari 2009, ECLI:CE:ECHR:2009:0203JUD003127605 (*Women on Waves e.a. t. Portugal*).

EHRM 18 december 2008, ECLI:CE:ECHR:2008:1218JUD003994806 (*Saviny t. Oekraïne*).

EHRM 4 december 2008, ECLI:CE:ECHR:2008:1204JUD003056204 (*S. & Marper t. Verenigd Koninkrijk*).

EHRM 11 juli 2006, ECLI:NL:XX:2006:AY9133, m.nt. Piet Hein van Kempen (*Jalloh t. Duitsland*).

EHRM 1 juni 2004, ECLI:CE:ECHR:2004:0601JUD004558299 (*L. t. Nederland*).

EHRM 8 juli 2003, ECLI:CE:ECHR:2003:0708JUD003094396 (*Sahin t. Duitsland*), par. 39 – 41.

EHRM 26 november 2002, ECLI:CE:ECHR:2002:1126JUD003321896 m.nt. M.R. Bruning (*E. e.a. t. het Verenigd Koninkrijk*).

EHRM 10 oktober 2002, ECLI:CE:ECHR:2002:1010JUD003871997 (*D.P. & J.C. t. het Verenigd Koninkrijk*).

EHRM 26 februari 2002, ECLI:CE:ECHR:2002:0226JUD004654499 (*Kutzner t. Duitsland*).

EHRM 10 mei 2001, ECLI:CE:ECHR:2001:0510JUD002939295 (*Z. e.a. t. het Verenigd Koninkrijk*).

EHRM 27 april 2001, ECLI:CE:ECHR:2001:0712JUD002570294 (*K. & T. t. Finland*).

EHRM 19 september 2000, ECLI:CE:ECHR:2000:0919JUD004003198 (*Gnahore t. Frankrijk*).

EHRM 22 april 1997, ECLI:CE:ECHR:1997:0422JUD002183093 m.nt. J. de Boer (*X, Y, Z t. het Verenigd Koninkrijk*).

EHRM 7 augustus 1996, ECLI:CE:ECHR:1996:0807JUD001738390 (*Johansen t. Noorwegen*).

EHRM 23 september 1994, ECLI:CE:ECHR:1994:0923JUD001982392 (*Hokkanen t. Finland*).

EHRM 27 november 1992, ECLI:CE:ECHR:1992:1127JUD001344187 (*Olsson t. Zweden (no.2)*).

EHRM 22 juni 1989, ECLI:CE:ECHR:1989:0622JUD001137385 (*Eriksson t. Zweden*).

EHRM 8 juli 1987, ECLI:CE:ECHR:1987:0708JUD000974982 (*W. t. Verenigd Koninkrijk*).

EHRM 26 maart 1985, ECLI:CE:ECHR:1985:0326JUD000897880 (*X. & Y. t. Nederland*).

EHRM 13 juni 1979, ECLI:CE:ECHR:1979:0613JUD000683374, m.nt. E.A. Alkema (*Marckx t. België*).

Nederlandse rechtspraak algemeen

HR 10 oktober 2014, ECLI:NL:HR:2014:2928 (*Rookverbod*).

Hof Arnhem-Leeuwarden 8 september 2016, ECLI:NL:GHARL:2016:7201.

Hof Arnhem-Leeuwarden 26 juli 2016, ECLI:NL:GHARL:2016:6918.

Hof Arnhem-Leeuwarden 14 april 2016, ECLI:NL:GHARL:2016:2968.

Hof Den Haag 22 mei 2013, ECLI:NL:GHDHA:2013:2167.

Hof Den Haag 26 september 2012, ECLI:NL:GHSGR:2012:BY0101.

Hof Den Haag 3 februari 2010, ECLI:NL:GHSGR:2010:BL8583.

Rb Midden Nederland 13 juli 2018, ECLI:NL:RBMNE:2018:5113.

Nederlandse rechtspraak die is gebruikt voor de analyse

Gerechtshof Amsterdam

Hof Amsterdam 29 oktober 2019, ECLI:NL:GHAMS:2019:3943.

Hof Amsterdam 22 oktober 2019, ECLI:NL:GHAMS:2019:3846.

Hof Amsterdam 22 oktober 2019, ECLI:NL:GHAMS:2019:3934.

Hof Amsterdam 21 oktober 2019, ECLI:NL:GHAMS:2019:3938.

Hof Amsterdam 15 oktober 2019, ECLI:NL:GHAMS:2019:3765.

Hof Amsterdam 1 oktober 2019, ECLI:NL:GHAMS:2019:3540.

Hof Amsterdam 30 september 2019, ECLI:NL:GHAMS:2019:3729.

Hof Amsterdam 17 september 2019, ECLI:NL:GHAMS:2019:3426.

Hof Amsterdam 17 september 2019, ECLI:NL:GHAMS:2019:3465.

Hof Amsterdam 17 september 2019, ECLI:NL:GHAMS:2019:3463.

Hof Amsterdam 10 september 2019, ECLI:NL:GHAMS:2019:3350.

Hof Amsterdam 10 september 2019, ECLI:NL:GHAMS:2019:3353.

Hof Amsterdam 10 september 2019, ECLI:NL:GHAMS:2019:3358.

Hof Amsterdam 10 september 2019, ECLI:NL:GHAMS:2019:3460.

Hof Amsterdam 3 september 2019, ECLI:NL:GHAMS:2019:3218.

Hof Amsterdam 3 september 2019, ECLI:NL:GHAMS:2019:3227.

Hof Amsterdam 3 september 2019, ECLI:NL:GHAMS:2019:3211.

Hof Amsterdam 3 september 2019, ECLI:NL:GHAMS:2019:3213.

Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden

Hof Arnhem-Leeuwarden 31 oktober 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:9409.

Hof Arnhem-Leeuwarden 31 oktober 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:9410.

Hof Arnhem-Leeuwarden 31 oktober 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:11302.

Hof Arnhem-Leeuwarden 29 oktober 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:9412.

Hof Arnhem-Leeuwarden 22 oktober 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:9133.

Hof Arnhem-Leeuwarden 17 oktober 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:8685.

Hof Arnhem-Leeuwarden 17 oktober 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:8706.

Hof Arnhem-Leeuwarden 15 oktober 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:8525.

Hof Arnhem-Leeuwarden 10 oktober 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:8362.

Hof Arnhem-Leeuwarden 10 oktober 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:8398.

Hof Arnhem-Leeuwarden 8 oktober 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:8184.

Hof Arnhem-Leeuwarden 3 oktober 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:8117.

Hof Arnhem-Leeuwarden 1 oktober 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:8115.

Hof Arnhem-Leeuwarden 26 september 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:7912.

Hof Arnhem-Leeuwarden 24 september 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:7770.

Hof Arnhem-Leeuwarden 24 september 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:7997.

Hof Arnhem-Leeuwarden 19 september 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:7651.

Hof Arnhem-Leeuwarden 19 september 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:7656.

Hof Arnhem-Leeuwarden 17 september 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:7539.

Hof Arnhem-Leeuwarden 12 september 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:7518.

Hof Arnhem-Leeuwarden 10 september 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:7356.

Hof Arnhem-Leeuwarden 10 september 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:7512.

Hof Arnhem-Leeuwarden 3 september 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:7281.

Hof Arnhem-Leeuwarden 3 september 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:7282.

1:265b BW:

Hof Arnhem-Leeuwarden 29 oktober 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:9402.

Hof Arnhem-Leeuwarden 10 oktober 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:8399.

Gerechtshof Den Haag

Hof Den Haag 25 september 2019, ECLI:NL:GHDHA:2019:2777.

Gerechtshof Den Bosch

Hof 's-Hertogenbosch 31 oktober 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:4015.

Hof 's-Hertogenbosch 31 oktober 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:4011.

Hof 's-Hertogenbosch 31 oktober 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:4018.

Hof 's-Hertogenbosch 24 oktober 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:3887.

Hof 's-Hertogenbosch 24 oktober 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:3888.

Hof 's-Hertogenbosch 24 oktober 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:3889.

Hof 's-Hertogenbosch 24 oktober 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:3891.

Hof 's-Hertogenbosch 17 oktober 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:3818.

Hof 's-Hertogenbosch 17 oktober 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:3823.

Hof 's-Hertogenbosch 17 oktober 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:3849.

Hof 's-Hertogenbosch 10 oktober 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:3750.

Hof 's-Hertogenbosch 10 oktober 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:3751.
Hof 's-Hertogenbosch 10 oktober 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:3752.
Hof 's-Hertogenbosch 10 oktober 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:3753.
Hof 's-Hertogenbosch 10 oktober 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:3754.
Hof 's-Hertogenbosch 3 oktober 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:3624.
Hof 's-Hertogenbosch 3 oktober 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:3626.
Hof 's-Hertogenbosch 3 oktober 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:3619.
Hof 's-Hertogenbosch 3 oktober 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:3623.
Hof 's-Hertogenbosch 26 september 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:3509.
Hof 's-Hertogenbosch 26 september 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:3505.
Hof 's-Hertogenbosch 26 september 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:3506.
Hof 's-Hertogenbosch 26 september 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:3508.
Hof 's-Hertogenbosch 26 september 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:3511.
Hof 's-Hertogenbosch 19 september 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:3458.
Hof 's-Hertogenbosch 19 september 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:3461.
Hof 's-Hertogenbosch 19 september 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:3462.
Hof 's-Hertogenbosch 12 september 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:3348.
Hof 's-Hertogenbosch 12 september 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:3352.
Hof 's-Hertogenbosch 12 september 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:3353.
Hof 's-Hertogenbosch 5 september 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:3289.
Hof 's-Hertogenbosch 5 september 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:3290.
Hof 's-Hertogenbosch 5 september 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:3291.
Hof 's-Hertogenbosch 5 september 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:3292.
Hof 's-Hertogenbosch 5 september 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:3293.

Bijlage 1: Zoekresultaten

1.1 Uithuisplaatsing

Zoekterm: 'Uithuisplaatsing'

Rechtsgebied: 'Civiel recht' : 'Personen- en familierecht'

Periode: 1 september 2019 – 31 oktober 2019

Sorteermethode: Nieuwste uitspraak boven

Aantal resultaten: 78

Gerechtshof Amsterdam

Hof Amsterdam 29 oktober 2019, ECLI:NL:GHAMS:2019:3943.

Hof Amsterdam 22 oktober 2019, ECLI:NL:GHAMS:2019:3846.

Hof Amsterdam 22 oktober 2019, ECLI:NL:GHAMS:2019:3934.

Hof Amsterdam 21 oktober 2019, ECLI:NL:GHAMS:2019:3938.

Hof Amsterdam 15 oktober 2019, ECLI:NL:GHAMS:2019:3765.

Hof Amsterdam 1 oktober 2019, ECLI:NL:GHAMS:2019:3540.

Hof Amsterdam 30 september 2019, ECLI:NL:GHAMS:2019:3729.

Hof Amsterdam 17 september 2019, ECLI:NL:GHAMS:2019:3426.

Hof Amsterdam 17 september 2019, ECLI:NL:GHAMS:2019:3465.

Hof Amsterdam 17 september 2019, ECLI:NL:GHAMS:2019:3463.

Hof Amsterdam 10 september 2019, ECLI:NL:GHAMS:2019:3350.

Hof Amsterdam 10 september 2019, ECLI:NL:GHAMS:2019:3353.

Hof Amsterdam 10 september 2019, ECLI:NL:GHAMS:2019:3358.

Hof Amsterdam 10 september 2019, ECLI:NL:GHAMS:2019:3460.

Hof Amsterdam 3 september 2019, ECLI:NL:GHAMS:2019:3218.

Hof Amsterdam 3 september 2019, ECLI:NL:GHAMS:2019:3227.

Hof Amsterdam 3 september 2019, ECLI:NL:GHAMS:2019:3211.

Hof Amsterdam 3 september 2019, ECLI:NL:GHAMS:2019:3213.

Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden

Hof Arnhem-Leeuwarden 31 oktober 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:9409.

Hof Arnhem-Leeuwarden 31 oktober 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:9410.

Hof Arnhem-Leeuwarden 31 oktober 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:11302.

Hof Arnhem-Leeuwarden 29 oktober 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:9412.

Hof Arnhem-Leeuwarden 22 oktober 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:9133.

Hof Arnhem-Leeuwarden 17 oktober 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:8685.

Hof Arnhem-Leeuwarden 17 oktober 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:8706.

Hof Arnhem-Leeuwarden 15 oktober 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:8525.

Hof Arnhem-Leeuwarden 10 oktober 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:8362.

Hof Arnhem-Leeuwarden 10 oktober 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:8398.

Hof Arnhem-Leeuwarden 8 oktober 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:8184.

Hof Arnhem-Leeuwarden 3 oktober 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:8117.

Hof Arnhem-Leeuwarden 1 oktober 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:8115.

Hof Arnhem-Leeuwarden 26 september 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:7912.

Hof Arnhem-Leeuwarden 24 september 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:7770.

Hof Arnhem-Leeuwarden 24 september 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:7997.

Hof Arnhem-Leeuwarden 19 september 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:7651.

Hof Arnhem-Leeuwarden 19 september 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:7656.

Hof Arnhem-Leeuwarden 17 september 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:7539.

Hof Arnhem-Leeuwarden 12 september 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:7518.

Hof Arnhem-Leeuwarden 10 september 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:7356.

Hof Arnhem-Leeuwarden 10 september 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:7512.

Hof Arnhem-Leeuwarden 3 september 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:7281.

Hof Arnhem-Leeuwarden 3 september 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:7282.

Gerechtshof Den Haag

Hof Den Haag 25 september 2019, ECLI:NL:GHDHA:2019:2777.

Gerechtshof Den Bosch

Hof 's-Hertogenbosch 31 oktober 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:4015.

Hof 's-Hertogenbosch 31 oktober 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:4011.

Hof 's-Hertogenbosch 31 oktober 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:4018.

Hof 's-Hertogenbosch 24 oktober 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:3887.

Hof 's-Hertogenbosch 24 oktober 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:3888.

Hof 's-Hertogenbosch 24 oktober 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:3889.

Hof 's-Hertogenbosch 24 oktober 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:3891.

Hof 's-Hertogenbosch 17 oktober 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:3818.

Hof 's-Hertogenbosch 17 oktober 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:3823.

Hof 's-Hertogenbosch 17 oktober 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:3849.

Hof 's-Hertogenbosch 10 oktober 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:3750.

Hof 's-Hertogenbosch 10 oktober 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:3751.

Hof 's-Hertogenbosch 10 oktober 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:3752.

Hof 's-Hertogenbosch 10 oktober 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:3753.

Hof 's-Hertogenbosch 10 oktober 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:3754.

Hof 's-Hertogenbosch 3 oktober 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:3624.

Hof 's-Hertogenbosch 3 oktober 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:3626.

Hof 's-Hertogenbosch 3 oktober 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:3619.

Hof 's-Hertogenbosch 3 oktober 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:3623.

Hof 's-Hertogenbosch 26 september 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:3505.

Hof 's-Hertogenbosch 26 september 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:3505.

Hof 's-Hertogenbosch 26 september 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:3506.

Hof 's-Hertogenbosch 26 september 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:3508.

Hof 's-Hertogenbosch 26 september 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:3511.

Hof 's-Hertogenbosch 19 september 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:3458.

Hof 's-Hertogenbosch 19 september 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:3461.

Hof 's-Hertogenbosch 19 september 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:3462.

Hof 's-Hertogenbosch 12 september 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:3348.

Hof 's-Hertogenbosch 12 september 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:3352.

Hof 's-Hertogenbosch 12 september 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:3353.

Hof 's-Hertogenbosch 5 september 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:3289.

Hof 's-Hertogenbosch 5 september 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:3290.

Hof 's-Hertogenbosch 5 september 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:3291.

Hof 's-Hertogenbosch 5 september 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:3292.

Hof 's-Hertogenbosch 5 september 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:3293.

1.2 1:265b BW

Zoekterm: '1:265b BW'

Rechtsgebied: 'Civiel recht' : 'Personen- en familierecht'

Periode: 1 september 2019 – 31 oktober 2019

Sorteermethode: Nieuwste uitspraak boven

Aantal resultaten: 38

Gerechtshof Amsterdam

Hof Amsterdam 21 oktober 2019, ECLI:NL:GHAMS:2019:3938.

Hof Amsterdam 17 september 2019, ECLI:NL:GHAMS:2019:3426.

Hof Amsterdam 10 september 2019, ECLI:NL:GHAMS:2019:3353.

Hof Amsterdam 10 september 2019, ECLI:NL:GHAMS:2019:3460.

Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden

Hof Arnhem-Leeuwarden 31 oktober 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:11302.

Hof Arnhem-Leeuwarden 31 oktober 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:9409.

Hof Arnhem-Leeuwarden 31 oktober 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:9410.

Hof Arnhem- Leeuwarden 29 oktober 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:9412.

Hof Arnhem-Leeuwarden 29 oktober 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:9402.

Hof Arnhem-Leeuwarden 22 oktober 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:9133.

Hof Arnhem-Leeuwarden 10 oktober 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:8398.

Hof Arnhem-Leeuwarden 10 oktober 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:8399.

Hof Arnhem-Leeuwarden 8 oktober 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:8184.

Hof Arnhem-Leeuwarden 1 oktober 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:8115.

Hof Arnhem-Leeuwarden 26 september 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:7912.

Hof Arnhem-Leeuwarden 24 september 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:7770.

Hof Arnhem-Leeuwarden 24 september 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:7997.

Hof Arnhem-Leeuwarden 17 september 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:7539.

Hof Arnhem-Leeuwarden 12 september 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:7518.

Hof Arnhem-Leeuwarden 10 september 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:7512.

Hof Arnhem-Leeuwarden 3 september 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:7281.

Hof Arnhem-Leeuwarden 3 september 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:7282.

Gerechtshof 's-Hertogenbosch

Hof 's-Hertogenbosch 31 oktober 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:4015.

Hof 's-Hertogenbosch 24 oktober 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:3887.

Hof 's-Hertogenbosch 24 oktober 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:3888.

Hof 's-Hertogenbosch 24 oktober 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:3889.

Hof 's-Hertogenbosch 24 oktober 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:3891.

Hof 's-Hertogenbosch 10 oktober 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:3751.

Hof 's-Hertogenbosch 10 oktober 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:3752.

Hof 's-Hertogenbosch 10 oktober 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:3753.

Hof 's-Hertogenbosch 3 oktober 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:3626.

Hof 's-Hertogenbosch 26 september 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:3505.

Hof 's-Hertogenbosch 26 september 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:3508.

Hof 's-Hertogenbosch 19 september 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:3461.

Hof 's-Hertogenbosch 12 september 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:3353.

Hof 's-Hertogenbosch 5 september 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:3289.

Hof 's-Hertogenbosch 5 september 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:3291.

Hof 's-Hertogenbosch 5 september 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:3293.

Bijlage 2: Genummerde lijst

Gerechtshof Amsterdam

1. Hof Amsterdam 29 oktober 2019, ECLI:NL:GHAMS:2019:3943.
2. Hof Amsterdam 22 oktober 2019, ECLI:NL:GHAMS:2019:3846.
3. Hof Amsterdam 22 oktober 2019, ECLI:NL:GHAMS:2019:3934.
4. Hof Amsterdam 21 oktober 2019, ECLI:NL:GHAMS:2019:3938.
5. Hof Amsterdam 15 oktober 2019, ECLI:NL:GHAMS:2019:3765.
6. Hof Amsterdam 1 oktober 2019, ECLI:NL:GHAMS:2019:3540.
7. Hof Amsterdam 30 september 2019, ECLI:NL:GHAMS:2019:3729.
8. Hof Amsterdam 17 september 2019, ECLI:NL:GHAMS:2019:3426.
9. Hof Amsterdam 17 september 2019, ECLI:NL:GHAMS:2019:3465.
10. Hof Amsterdam 17 september 2019, ECLI:NL:GHAMS:2019:3463.
11. Hof Amsterdam 10 september 2019, ECLI:NL:GHAMS:2019:3350.
12. Hof Amsterdam 10 september 2019, ECLI:NL:GHAMS:2019:3353.
13. Hof Amsterdam 10 september 2019, ECLI:NL:GHAMS:2019:3358.
14. Hof Amsterdam 10 september 2019, ECLI:NL:GHAMS:2019:3460.
15. Hof Amsterdam 3 september 2019, ECLI:NL:GHAMS:2019:3218.
16. Hof Amsterdam 3 september 2019, ECLI:NL:GHAMS:2019:3227.
17. Hof Amsterdam 3 september 2019, ECLI:NL:GHAMS:2019:3211.
18. Hof Amsterdam 3 september 2019, ECLI:NL:GHAMS:2019:3213.

Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden

19. Hof Arnhem-Leeuwarden 31 oktober 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:9409.
20. Hof Arnhem-Leeuwarden 31 oktober 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:9410.
21. Hof Arnhem-Leeuwarden 31 oktober 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:11302.
22. Hof Arnhem-Leeuwarden 29 oktober 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:9412.
23. Hof Arnhem-Leeuwarden 22 oktober 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:9133.
24. Hof Arnhem-Leeuwarden 17 oktober 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:8685.
25. Hof Arnhem-Leeuwarden 17 oktober 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:8706.
26. Hof Arnhem-Leeuwarden 15 oktober 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:8525.
27. Hof Arnhem-Leeuwarden 10 oktober 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:8362.
28. Hof Arnhem-Leeuwarden 10 oktober 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:8398.
29. Hof Arnhem-Leeuwarden 8 oktober 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:8184.

30. Hof Arnhem-Leeuwarden 3 oktober 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:8117.
31. Hof Arnhem-Leeuwarden 1 oktober 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:8115.
32. Hof Arnhem-Leeuwarden 26 september 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:7912.
33. Hof Arnhem-Leeuwarden 24 september 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:7770.
34. Hof Arnhem-Leeuwarden 24 september 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:7997.
35. Hof Arnhem-Leeuwarden 19 september 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:7651.
36. Hof Arnhem-Leeuwarden 19 september 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:7656.
37. Hof Arnhem-Leeuwarden 17 september 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:7539.
38. Hof Arnhem-Leeuwarden 12 september 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:7518.
39. Hof Arnhem-Leeuwarden 10 september 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:7356.
40. Hof Arnhem-Leeuwarden 10 september 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:7512.
41. Hof Arnhem-Leeuwarden 3 september 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:7281.
42. Hof Arnhem-Leeuwarden 3 september 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:7282.

1:265b BW:

43. Hof Arnhem-Leeuwarden 29 oktober 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:9402.
44. Hof Arnhem-Leeuwarden 10 oktober 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:8399.

Gerechtshof Den Haag

45. Hof Den Haag 25 september 2019, ECLI:NL:GHDHA:2019:2777.

Gerechtshof Den Bosch

46. Hof 's-Hertogenbosch 31 oktober 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:4015.
47. Hof 's-Hertogenbosch 31 oktober 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:4011.
48. Hof 's-Hertogenbosch 31 oktober 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:4018.
49. Hof 's-Hertogenbosch 24 oktober 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:3887.
50. Hof 's-Hertogenbosch 24 oktober 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:3888.
51. Hof 's-Hertogenbosch 24 oktober 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:3889.
52. Hof 's-Hertogenbosch 24 oktober 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:3891.
53. Hof 's-Hertogenbosch 17 oktober 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:3818.
54. Hof 's-Hertogenbosch 17 oktober 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:3823.
55. Hof 's-Hertogenbosch 17 oktober 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:3849.
56. Hof 's-Hertogenbosch 10 oktober 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:3750.
57. Hof 's-Hertogenbosch 10 oktober 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:3751.

58. Hof 's-Hertogenbosch 10 oktober 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:3752.
59. Hof 's-Hertogenbosch 10 oktober 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:3753.
60. Hof 's-Hertogenbosch 10 oktober 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:3754.
61. Hof 's-Hertogenbosch 3 oktober 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:3624.
62. Hof 's-Hertogenbosch 3 oktober 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:3626.
63. Hof 's-Hertogenbosch 3 oktober 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:3619.
64. Hof 's-Hertogenbosch 3 oktober 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:3623.
65. Hof 's-Hertogenbosch 26 september 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:3509.
66. Hof 's-Hertogenbosch 26 september 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:3505.
67. Hof 's-Hertogenbosch 26 september 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:3506.
68. Hof 's-Hertogenbosch 26 september 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:3508.
69. Hof 's-Hertogenbosch 26 september 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:3511.
70. Hof 's-Hertogenbosch 19 september 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:3458.
71. Hof 's-Hertogenbosch 19 september 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:3461.
72. Hof 's-Hertogenbosch 19 september 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:3462.
73. Hof 's-Hertogenbosch 12 september 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:3348.
74. Hof 's-Hertogenbosch 12 september 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:3352.
75. Hof 's-Hertogenbosch 12 september 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:3353.
76. Hof 's-Hertogenbosch 5 september 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:3289.
77. Hof 's-Hertogenbosch 5 september 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:3290.
78. Hof 's-Hertogenbosch 5 september 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:3291.
79. Hof 's-Hertogenbosch 5 september 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:3292.
80. Hof 's-Hertogenbosch 5 september 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:3293.

Bijlage 3: Tabellen

Tabel 1: Aantal zaken per gerechtshof ($n=80$)

Gerechtshoven:	Zaaknummers:	Totaal aantal zaken:
Amsterdam	1 t/m 18	18
Arnhem-Leeuwarden	19 t/m 44	26
's-Gravenhage	45	1
's-Hertogenbosch	46 t/m 80	35
Totaal		80

Tabel 2: Type zaak ($n=80$)

Type zaak:	Zaaknummers:	Aantal zaken per type:
(Spoed) Machtiging uithuisplaatsing:	7, 21, 22, 26, 28, 29, 32, 36, 40, 46, 49, 62, 67, 68, 71, 74, 80	17
Verlenging machtiging uithuisplaatsing:	4, 12, 14, 18, 19, 20, 23, 31, 33, 34, 37, 38, 41, 50, 51, 52, 55, 57, 58, 59, 65, 66, 69, 75, 76, 78	26
Gezagsbeëindiging na uithuisplaatsing(en)*	5, 11, 45, 48, 53, 54, 60, 61, 79	9
Omgangsregeling na uithuisplaatsing*	8, 17, 42, 64, 72, 73, 77	7
Vervangende toestemming medische behandeling*	43	1
Wijziging gezamenlijk gezag op een andere grond dan als kindbeschermingsmaatregel*	30, 44, 56	3
Wijziging hoofdverblijf minderjarige*	47	1
Alimentatieverplichting*	2, 16, 39	3
Verlenging/oplegging OTS zonder beoordeling uithuisplaatsing*	1, 3, 6, 10, 15, 27	6
Schorsing gezag*	9	1
Gerechtshof onbevoegd*	13	1
Ouderbijdrage bij uithuisplaatsing*	24	1
Uitsluitend lengte machtiging gesloten plaatsing*	25	1
Zorgregeling*	35	1
Verbetering kennelijke schrijffout eerder gewezen beschikking*	63	1
Vervangende toestemming verhuizing*	70	1
Totaal:		80

*Deze zaken worden niet meegenomen in het verdere onderzoek omdat het geen zaken betreffen waarbij de uithuisplaatsing een van de onderwerpen van de zaak is.

Tabel 3: Partijen die in beroep zijn gegaan in uithuisplaatsingszaken ($n=43$)

Beroep ingediend door:	Zaaknummers:	Aantal per type partij:
Moeder	4, 7, 12, 14, 19, 22, 26, 28, 29, 31, 32, 33, 34, 37, 38, 40, 49, 51, 52, 55, 57, 58, 59, 62 ¹²³ , 65, 67, 69, 71, 74, 75, 78, 80	32
Vader	21, 23, 46, 50, 68	5
Ouders gezamenlijk	20, 36, 41, 66, 76	5
GI & pleegmoeder	18 ¹²⁴	1
Totaal:		43

Tabel 4: Uitspraak in eerste aanleg ($n=43$)

Uitspraak in eerste aanleg:	Zaaknummers:	Aantal toewijzingen/afwijzingen per type uitspraak:
Toewijzing uithuisplaatsing	4, 7, 12, 14, 19, 20, 21, 22, 23, 26, 28, 29, 31, 32, 33, 34, 36, 37, 38, 40, 41, 46, 49, 50, 51, 52, 55, 57, 58, 59, 62, 65, 66, 68, 69, 71, 74, 75, 76, 78, 80	41
Afwijzing uithuisplaatsing	67	1
Niet ontvankelijkheid verzoek tot uithuisplaatsing	18	1
Totaal:		43

Tabel 5: Uitspraak gerechtshof ($n=43$)

Type uitspraak:	Zaaknummers:	Aantal per type uitspraak:
Bekrachtiging hof	4, 7, 12, 14, 18, 21, 22, 23, 28, 29, 32, 33, 37, 38, 46, 49, 50, 51, 52, 57, 58, 59, 65, 66, 67, 68, 71, 74 ¹²⁵ , 75, 76, 80	31
Vernietiging hof	26, 36	2
Gedeeltelijke bekrachtiging	31, 34, 40, 41, 62	5
Aanhouding voor NIFP onderzoek	19, 20, 55, 69	4
Aanhouding voor gezinsopname ouders en kinderen	78	1
Totaal:		43

¹²³ Beroep was ingediend door moeder maar de bijzondere curator ging ook afzonderlijk namens het kind in beroep.

¹²⁴ Principaal beroep ingediend door pleegmoeder

¹²⁵ Beroep tegen de uithuisplaatsing was in hoger beroep ingetrokken.

Tabel 6: Uiteindelijke uitkomst zaak (n=43)

Oorzaak:	Zaken waar deze oorzaak relevant is:	Aantal zaken:
Geen (verlenging van de) machtiging uithuisplaatsing	18, 26, 36, 67	4
Aanhouding zaak	19, 20, 55, 69, 78	5
Verlenging/verlening machtiging uithuisplaatsing (inclusief gedeeltelijke bekrachtigingen)	4, 7, 12, 14, 21, 22, 23, 28, 29, 31, 32, 33, 34, 37, 38, 40, 41, 46, 49, 50, 51, 52, 57, 58, 59, 62, 65, 66, 68, 71, 74, 75, 76, 80	34
Totaal		43

Tabel 7: Zaken waarin het hof expliciet de gronden van de rechtbank overneemt (n=43)

Tekst:	Komt voor in zaken:	Aantal zaken:
“Evenals de rechtbank en op dezelfde gronden als de rechtbank, die het hof overneemt en - na eigen onderzoek - tot de zijne maakt”	49, 50, 51, 59, 71, 75, 80	7
“Het hof sluit wat betreft de overwegingen en beslissing aan bij de overwegingen en de beslissing van de rechtbank en neemt deze na eigen onderzoek over.”	22	1
“Gelet op de stukken en het verhandelde ter zitting kan het hof zich na eigen onderzoek geheel vinden in de bestreden beschikkingen van de kinderrechter. Het hof neemt de overwegingen van de kinderrechter daarin over en maakt die tot de zijne.”	32	1
“In aanvulling op de overwegingen van de kinderrechter in de bestreden beschikking, die het hof overneemt en tot de zijne maakt, overweegt het hof daartoe nog het volgende.”	38	1
Totaal		10

Tabel 8: expliciet noemen van het EVRM of IVRK (n=43)

Verdrag:	Zaken waarin dit verdrag is genoemd:	Aantal zaken:
EVRM	49	1
IVRK	21	1
Totaal		2

Tabel 9: Geen inhoudelijke beoordeling uithuisplaatsing (n=43)

Reden geen inhoudelijke beoordeling	Zaken	Aantal
Beroep ten aanzien van de (verlenging van de) uithuisplaatsing ingetrokken	65, 74	2
Totaal		2

Tabel 10: Factoren die meespeelden in zaken waarbij de uithuisplaatsing inhoudelijk werd behandeld en wel (voor een bepaalde periode) noodzakelijk werd geacht. Meerdere factoren mogelijk ($n=32$)

Factoren:	Voorkomend in de zaken:	Aantal zaken waarin de factor voorkomt:
Minderjarige heeft zorg/hulp/begeleiding nodig die ouder niet kan geven	4, 14, 23, 28, 29, 31, 32, 34, 50, 52, 58, 62, 75	13
Gedrags-/hechtingsproblematiek minderjarige	12, 21, 22, 23, 29, 31, 34, 52, 57, 75, 80	11
Getuige van huiselijk geweld	7, 20, 23, 28, 32, 41, 50, 76	8
Kindermishandeling	12, 23, 41, 66, 80	5
Seksueel misbruik minderjarige	38, 75	2
Minderjarige heeft eerder verklaard seksueel te zijn misbruikt maar later aangegeven dat dit een leugen was	62	1
Ouder emotioneel/fysiek niet beschikbaar voor kinderen	7, 12, 21, 23, 32	5
Verwaarlozing kinderen	12, 20, 21, 49, 71	5
Drugs-/alcohol verslaving ouder	28, 37, 40, 49, 71, 78	6
Persoonlijheids- /agressie- /lvb- /psychologische problematiek bij ouder(s) of partner van ouder	12, 28, 32, 34, 40, 41, 49, 50, 57, 58, 68, 71	12
Financiële problemen	37, 68, 71, 78	4
Missen van essentiële voorzieningen (gas, water, licht)	68	1
Ouder belast kind met onpasselijke obsessie	22	1
Ouder belast kind met volwassenproblematiek en loyaliteitsconflicten	51, 75	2
Kinderen hebben geen contact (meer) met ouder	46, 49	2
Onhygiënische en ongezonde staat huishouden	29	1
Ouder veroorzaakt sociaal-emotionele en/ of cognitieve achterstand	33, 59	2
Schoolverzuim	22, 33, 59, 74, 76	5
Geen stabiele opvoedingsomgeving en/of de continuïteit en veiligheid in de opvoeding kunnen niet worden gewaarborgd	4, 7, 12, 14, 21, 22, 28, 33, 34, 37, 38, 41, 49, 57, 58, 62, 66, 68, 71, 76, 80	21